S. Thomas, dicta *qu. 15. art. 2.* cujus ratione ſic probo. Virtus, quo fortior eſt, eo magis vires inferiores ſubdit rationi, & eo magis debilitat fomitem, qui eſt inclinatio ſenſualis appetitus ad id, quod eſt contra rationem; ergo in Chriſto, in quo fuerunt perfectiſſimo modo gratia, & virtutes, ita erant inferiores vires ſubditæ, & obedientes rationi, ut nullatenus ad oppoſitum inclinare poſſent; eo modo, quo in Adamo fuiſſent, ſi non peccaſſet; ergo ſicut in Adamo innocente fomes non fuiſſet, ita non fuit in Chriſto. —— Addo: quod non conducit ad ſatisfactionem, non debuit aſſumi a Verbo: ſed fomes peccati non conducit, imo inclinat ad oppoſitum ſatisfactioni; ergo &c.

XXII. Dices. Ex eodem principio, nempe, ex ſubtractione juſtitiæ originalis, oritur fomes peccati, & paſſibilitas, ſeu mortalitas corporis: ſed Verbum aſſumpſit paſſibilitatem, & mortalitatem; ergo etiam fomitem.

XXIII. Reſpondet S. Thomas citatus, ad 1. *Quod inferiores vires pertinentes ad ſenſibilem appetitum naturaliter ſunt obedibiles rationi: non autem vires corporales, vel humorum corporalium, vel etiam ipſius animæ vegetabilis.... & ideo perfectio virtutis, quæ eſt ſecundum rationem rectam, non excludit paſſibilitatem corporis, excludit autem fomitem peccati; cujus ratio conſiſtit in reſiſtentia ſenſualis appetitus ad rationem.*

XXIV. Dices ſecundo. Tanto ſpiritus oſtenditur fortior, quanto magis ſuperat hoſtem, nempe concupiſcentiam carnis: ſed Chriſtus habuit ſpiritum fortiſſimum; debuit ergo habere concupiſcentiam, quam ſuperaret, & ſuperando dignus eſſet corona.

XXV. Reſpondeo cum S. Thom. ibidem ad 3. *Quod fortitudo ſpiritus aliqualis oſtenditur ex hoc, quod reſiſtet concupiſcentiæ carnis ſibi contrarianti: ſed major fortitudo ſpiritus oſtenditur: ſi per ejus virtutem totaliter caro comprimatur, ne contra ſpiritum concupiſcere poſſit. Et ideo hoc competebat Chriſto, cujus ſpiritus ſummum fortitudinis gradum attigerat. Et licet non ſuſtinuerit impugnationem interiorem ex parte fomitis; ſuſtinuit tamen exteriorem impugnationem ex parte mundi, & Diaboli, quos ſuperando victoriæ coronam promeruit.*

Dubium IX.

An in Chriſto ut Homine fuerit Potentia peccandi?

§. I.

De Peccato conjungendo cum Unione ad Verbum.

I. Poſito, quod humanitas Chriſti nunquam peccaverit, ut vidimus, quærendum ſupereſt: An potuerit peccare. Quæſtio hæc in duplici ſenſu agitari poteſt. Primo: An potuerit peccare, ſimul retinendo unionem cum Verbo: hoc eſt, conjungendo peccatum cum unione hypoſtatica. Secundo: An potuerit peccare peccato dividente unionem; ita ut peccando amitteret unionem, quam habebat cum Verbo: eo pacto, quo Juſtus poteſt peccare, amittendo gratiam, quam habet.

II. Quæſtio quoque procedit de potentia proxima, & non tantum remota, & radicali; qua, nempe humanitas Chriſti peccare potuiſſet, ſi non fuiſſet conjuncta cum Verbo: hanc enim potentiam ſupponimus fuiſſe in Chriſti humanitate. Nam humanitas Chriſti erat creatura, & ex nihilo; ergo defectibilis. Erat ejuſdem ſpeciei cum aliis humanitatibus; ergo illi non eſt deneganda libertas abſoluta, & radicalis, nedum contradictionis, ſed etiam contrarietatis.

III. Chriſtum fuiſſe impeccabilem, conveniunt omnes Theologi: in aſſignanda tamen cauſa intrinſeca hujus impeccabilitatis diſſentit Scotus ab aliis. Iſte enim non vult, cauſam intrinſecam hujus impeccabilitatis in Chriſto fuiſſe unionem hypoſtaticam cum Verbo: hac enim ſtante potuiſſet adhuc peccare, abſque ulla repugnantia ſaltem phyſica: ſed quia cum in primo inſtanti unionis ejus cum Deo, fuerit beatus, beatitudo abſtulit illi omnem peccabilitatem, ſeu potentiam peccandi. Cæteri tamen cum S. Thoma ſentiunt, cauſam intrinſecam impeccabilitatis in Chriſto, ut homine, fuiſſe unionem hypoſtaticam cum Verbo: quibus adhæret S. Bonaventura *in 3. diſt. 12.*

IV. Dico ergo. Humanitas Chriſti non poterat peccare peccato conjungendo cum unione ad verbum: ideoque talis unio erat cauſa intrinſeca impeccabilitatis ejus, probatur. Cum ſumma ſanctitate non poteſt conjungi peccatum: ſed humanitas Chriſti erat infinite ſancta per Sanctitatem Verbi; ergo &c. Prob. maj. Cum. ſanctitate accidentali per gratiam non poteſt conjungi peccatum, ex communiori ſententia, ut oſtendimus, *Tom. 2. qu. 1. de Eſſ. Juſtific. Dub. 7.* contra Scotum: unde anima non poteſt eſſe in gratia, & ſimul in peccato, juxta illud 1. Joann. 3. ver. 9. *Omnis, qui natus eſt ex Deo, peccatum non facit, quoniam ſemen ipſius in eo manet, & non poteſt peccare, quoniam ex Deo natus eſt*: ergo a fortiori peccatum conjungi nequit cum ſanctitate ſubſtantiali, & infinita, quale eſt Verbum. Natura enim humana unita Verbo eſt ſubſtantialiter deificata, Deo digna, & Deo gratiſſima; nullum ergo vel leve peccatum, cum tali unione conjungere poteſt.

V. Secundo probatur. Si humanitas Chriſti, ſtante unione cum Verbo, peccare potuiſſet, idem potuiſſet dici de Verbo: ſiquidem, ſtante communicatione idiomatum, omnia, quæ dicuntur de humanitate, ut principio *Quo*, dicuntur quoque de ſuppoſito, ut principio *Quod*: ideo enim verum eſt, quod Deus eſt paſſus, Deus eſt mortuus, quia paſſio, & mors de humanitate, cui Verbum eſt ſuppoſitaliter unitum, dicuntur, ut de principio *Quo*; ergo ſi humana natura, ut unita Verbo, peccare potuiſſet, idem dici poſſet de Verbo: ſicut ſi de facto humanitas peccaſſet, dictum fuiſſet, quod Verbum peccaſſet. Et ratio eſt. Quia actiones ſunt ſuppoſitorum; ita ut vere, & proprie dici poſſit, quod omnes operationes, ſive bonæ ſint, ſive malæ, quarum natura eſt principium *Quo*, ſint ſuppoſiti, ut principii *quod*, eique, ſive ad meritum, ſive ad demeritum tribuantur: ideoque ſupra oſtenſum eſt, actiones Chriſti eſſe valoris infiniti, quia perſona Verbi, cujus erant, eſt infinita.

VI. Scio, Scotum reſpondere, actiones tribui ſuppoſito, non effective, & motive, quia perſonalitas non eſt operativa: ſed ſolum denominative; quatenus actio quidem tota procedit a natura; ſed tamen quia ſuppoſitum naturam ſuſtinet, ideo denominatur operans, ſeu agens.

VII. Sed contra eſt. Nam ita eſt vera hæc propoſitio: *Suppoſitum, ſeu perſona operatur*, ſicut eſt falſa iſta: *Natura operatur*; ergo id, quod proprie operatur, eſt ſuppoſitum. Anteced. probat. ex Concil Florentino, *Seſſ. 18.* ubi Doctores Latini ex hoc axiomate: *Operationes ſunt ſuppoſiti*, probant contra Græcos, quod natura non generat, ſed Pater, natura non ſpirat, ſed Pater, & Filius. Certum eſt autem, quod Pater non tantum denominative generat, ſed effective, ſicut Pater, & Filius non tantum denominative ſpirant, ſed effective. Et ratio eſt. Quia licet perſonalitas non ſit activa, ſuppoſitum tamen, per eam conſtitutum, ita eſt activum, ut ſit principium, *Quod* operationem elicit, ſicut natura ejuſdem operationis principium *Quo*. Unde ſit, quod ſuppoſitum cum natura ſit unum totale principium operationis productivum. Unde in Concil. Florentin. *Seſſ.* 18 citata, Joannes Theologus contra Marcum Epheſium ſic dicebat: *Ego aſſirmavi, quod dicimus: Filium a Patre generari: idem eſſe ac dicere, Filium generari a ſubſtantia Patris; ita ut, quod producit, ſive generat, perſona ſit; principium vero per quod generat, ſit ipſa, quæ aliis communicatur..... Idcirco in humanis eſt qui generat hic homo, hoc eſt, perſona ſuppoſitum ſubſiſtens, ſubſtantia vere cauſa eſt.... In homine eſt humanitas, hæc dicitur principium, per quod homo generat.* Cum ergo in Chriſto perſona Verbi operaretur per humanitatem, tamquam per inſtrumentum ſibi conjunctum: ideo quidquid operabatur Chriſtus, ut homo, operabatur Verbum.

VIII. Neque afferatur exemplum, Scotiſtis familiare, de aqua calida, quæ dum aliquem calefaciat, ipſa non eſt proprie principium calefactionis, ſed ſolum ſubjectum ſuſtentans calorem —— Nam calor advenit aquæ tamquam accidens, & quidem contra naturalem ejus inclinationem, Verbo autem divino non ſic advenit humana natura, ſed ſic, ut ſubſtantialiter, & hypoſtatice eam ſibi uniat: & ita ſuſtentet, ſicut alia ſuppoſita ſuſtentare ſolent naturam, cujus ſunt ſuppoſita, & operari per illam.

IX. Dicunt primo Scotiſtæ. Unio hypoſtatica non habet intrinſecam incompoſſibilitatem cum potentia peccandi in natura aſſumpta: neque enim determinat voluntatem ad non peccandum, ſed ſolum determinat naturam ad eſſe ſubſtantiale Verbi.

X. Reſpondeo, neg. ant. Si enim gratia accidentaliter deificans animam Juſti eſt incompatibilis cum peccato lethali, ut conjungendo cum ipſa: multo magis gratia ſubſtantialis erit incompatibilis cum quocumque peccato ipſi conjungendo. In Incarnatione enim factum eſt, inquit Auguſt. *in Enchirid. cap. 40.* ut natura hominis *Verbo Deo copularetur in tantam perſonæ unitatem, ut idem ipſe eſſet Filius Dei, qui Filius hominis; & Filius hominis, qui Filius Dei: ac ſic in naturæ humanæ ſuſceptione fieret quodammodo ipſa gratia illi homini naturalis, quæ nullum peccatum poſſet admittere.* En Auguſtinum referentem impotentiam peccandi in Chriſto ad unionem cum Verbo, qua gratia facta eſt illi naturalis; cum idem ſit Filius hominis, ac Filius Dei. Et proinde ſi Filius Dei non poteſt peccare, nec poteſt Filius hominis, qui ſimul eſt Filius Dei; alioquin peccatum Filii hominis eſſet peccatum Filii Dei.

XI. Neque dicant, humanitatem Chriſti, ejuſque libertatem fuiſſe ejuſdem rationis cum noſtra; neque ullam ejus facultatem fuiſſe a Verbo impeditam; ergo neque facultatem peccandi.

Reſpondeo, nego conſ. ſeu verius ſuppoſitum. Facultas enim, & potentia peccandi non eſt facultas, ſed defectus facultatis, & potentiæ, unde Deus, qui omnipotens eſt, & ſumme liber, facultate, & potentia peccandi caret; & proinde hunc defectum impedire debuit in humanitate aſſumpta. Ideoque S. Auguſt. *lib. de Correpț. & Grat. 11.* ait: *Neque enim metuendum erat, ne iſto ineffabili modo in unitatem perſonæ a Verbo Deo natura humana ſuſcepta, per liberum voluntatis peccaret arbitrium; cum ipſa ſuſceptio talis eſſet, ut natura hominis a Deo ſuſcepta, nullum in ſe motum malæ voluntatis admitteret.* Ex quo igitur in Chriſto fuit voluntas ejuſdem ſpeciei cum noſtra; ſequitur quidem, quod in eo fuerit facultas radicalis, qua nos peccamus: ſed hæc facultas in ipſo per aſſumptionem a Verbo fuit impedita. Perſona enim divina, eſto in operationibus humanitatis nihil phyſicum immutaverit, debuit eas quantum ad eſſe morale ſic determinare: ut in omnibus humanitas, quam ipſe gubernabat, ſuſtentabat, & fecerat ſuam ſervaret rectæ rationis ordinem.

XII. Dicunt ſecundo. Ex eo, quod voluntas humana Chriſti peccare poſſet, vel etiam peccaret, non idcirco divinum ſuppoſitum peccare poſſet, vel peccaret; ergo &c. Ant. prob. Omnes actiones ad extra ſunt communes toti Trinitati; ſed eo caſu poſito, nec Pater, nec Spiritus Sanctus peccaret; ergo nec Filius.

XIII. Reſpondeo, neg. ant. Ad ejus probationem, diſt. major. Sunt communes toti Trinitati, ut efficienti, conc. maj. Ut cauſæ velut formali, nego maj. Hoc autem modo operatio-

nes humanitatis Chriſti ita ſunt Verbi: ut non ſint nec Patris, nec Spiritus Sancti propriæ. Cum enim nec Pater, nec Spiritus Sanctus humanitatem aſſumpſerit, ſed ſolus Filius; operationes humanitatis illius, ut vitales, & ut mortales, ſic Verbi ſunt, tamquam naturæ illius ſuppoſiti; ut illud tamquam principium internum, & quaſi formale reſpiciant. Sicut ergo ea parte, qua meritoriæ, & ſatisfactoriæ, ita ſunt Verbi, ut non ſint nec Patris, nec Spiritus Sancti; unde Filius in humanitate, & per humanitatem meruit, & ſatisfecit, non Pater, & Spiritus Sanctus; quia ſolum Verbum eſt ſuppoſitum illius humanitatis: ita ſi humanitas aſſumpta peccaret, non peccaret Pater, & Spiritus Sanctus, peccaret tamen Filius. Tanti ergo refert, quod operationes humanitatis Chriſti ſpecialiter refundantur in ſuppoſitum Verbi; ut ſi hoc non dicatur, pereat veritas Incarnationis.

XIV. Dicunt tertio. Ille potuit peccare, qui potuit non obedire præcepto, quo Pater mortem imperavit; quia peccatum conſiſtit in tranſgreſſione, ſeu inobſervantia præcepti: atqui Chriſtus potuit non obedire præcepto Patris de morte; ergo &c. Minor Prob. Ille potuit non obedire præcepto, qui ſtante præcepto de morte potuit velle non mori: ſed Chriſtus, ſtante præcepto de morte, potuit velle non mori, quia libere, non neceſſario, mortuus eſt, juxta illud Iſaiæ 53. verſ. 7. *Oblatus eſt, quia ipſe voluit*; ergo &c.

XV. Varie huic argumento reſpondent Theologi, ut cum præcepto de morte ſalvent in Chriſto libertatem, & impeccabilitatem. Ego tamen ſequens Noſtrorum ſolutionem, reſpondeo, nego minor. Ad probat. diſt. major. Qui potuit velle non mori, ſumpta non morte privative, ſive, ut conjungenda cum præcepto de morte, conc. major. Sumpta non morte negative, ſeu, non conſiderata ſecundum reſpectum ad præceptum de morte, nego maj. Velle non mori privative, fuiſſet conjungere negationem mortis cum præcepto de morte: & hoc modo Chriſtus non potuit velle non mori; alias potuiſſet velle non obedire præcepto Patris, & proinde poſſe peccare. Non mori vero negative, eſt non mori abſolute, & præciſo reſpectu ad præceptum de morte, & hoc modo Chriſtus poterat velle non mori: quod ſufficit, ut libere mortuus ſit. Quia ad libertatem non requiritur indifferentia ſpecificationis, qua poſſit eligere bonum, vel malum; ſed indifferentia exercitii, ſeu contradictionis, qua poſſit eligere, vel non eligere abſolute. Quæ ſatis eſſe debent pro præſenti. Modo enim certum eſſe debet, Chriſtum, etiam ſtante præcepto Patris, & ſua impeccabilitate, habuiſſe poteſtatem moriendi, & non moriendi: potentiam, inquam, non *Poſitionis*, qua ita poſſet non mori, ut de facto non moreretur: ſed potentiam *Poſſibilitatis*, qua ita poſſet non mori, ut non mori, eſſet illi poſſibile, quamvis de facto non ponendum. Hoc ipſe Chriſtus indicavit, cum ait, Joann. 10. a v. 17. *Ego pono animam meam, ut iterum ſumam eam. Nemo tollit eam a me, ſed ego pono eam a me ipſo, & poteſtatem habeo ponendi eam, & poteſtatem habeo iterum ſumendi eam; Hoc mandatum accepi a Patre meo.*

XVI. Dicunt quarto. Mors non minus repugnat Deo, quam peccatum; cum Deus non minus ſit per eſſentiam ens, quam per eſſentiam ſanctus: atqui Deus in humanitate, quam aſſumpſit, permiſit potentiam moriendi; ergo permittere potuit potentiam peccandi.

Reſpondeo, inſtantiam hanc nimis probare. Probat enim, quod ſicut Verbum in humanitate aſſumpta permiſit non ſolum potentiam moriendi, ſed mortem ipſam: ita permiſerit, vel potuerit in ea permittere non ſolum potentiam peccandi, ſed peccatum ipſum, quod Scotiſtæ non admittunt. Diſparitas ergo eſt. Quia mors eſt malum pœnæ, cujus Deus poteſt eſſe auctor, licet eam non poſſit habere in ſe: unde non mirum, quod in humanitate aſſumpta ei tribuatur. At Deus neque directe, neque indirecte poteſt eſſe auctor mali moralis, quod eſt peccatum; cum ſit aliquid eſſentialiter inordinatum, & a Deo recedens: ac proinde repugnat ſanctitati per eſſentiam, non ſolum in ſe, ſed omni illi, cui ipſa conjungitur.

§. II.

De Peccato dividendo ab unione ad Verbum.

XVII. Dico. Humanitas Chriſti non potuit peccare peccato dividente ipſam a Verbo; ita ut peccando amitteret unionem, quam habebat cum Verbo. Probatur. Ad perfectiſſimam ſanctificationem ſpectat, ut reddat ſubjectum ita ſanctum, ut non poſſit ſuam ſanctitatem amittere: ſic Deus unitus menti beatæ, ita reddit animam Beati ſanctam, ut nequeat peccando amittere ſanctitatem: ſed humanitas Chriſti perfectiſſime, & ſubſtantialiter ſanctificabatur per Verbum; ergo &c.

XVIII. Secundo probatur. Patres abſolute docent, Verbum unitum humanitati reddere illam impeccabilem; ergo ſentiunt, eam reddere impeccabilem, nedum peccato conjungendo cum unione, ſed etiam peccato dividente ipſam ab unione. Ant. conſtat ex S. Auguſtino, locis §. præcedente allatis: & præterea *lib. 2. de Pecc. merit. & Remiſſione cap. 22.* ubi de Chriſto, ait: *In cujus non tantum divinitate, ſed nec in anima, nec in carne ullum potuit eſſe peccatum.* Auguſtino addo Athanaſium, *lib. de Incarnatione*, dicentem: *Impoſſibile erat, alio modo integritatem, atque impeccantiam in hominum recipi naturam, niſi Deus in carne crederetur eſſe.* His adjunge Gregor. *lib. 3. Moral. cap. 13.* Baſil. *Epiſt. 65.* Chryſoſt. *in cap. 16. Iſaiæ &c.* Conſ. prob. Nam etiam gratia accidentalis reddit animam impeccabilem peccato conjungendo cum gratia; quia gratia, & peccatum conjungi nequeunt: & tamen, quia homo in gratia exiſtens peccare poteſt peccato deſtruente in eo gratiam: nemo unquam dixit, gratiam reddere animam Juſti abſolute impeccabilem; ergo &c.

XIX. Tertio probatur. Verbum divinum ratione unionis hoc ſibi debet, ut in omnibus omnino actibus Chriſti humanitatem tamquam ſuam regat, ac gubernet. Nam quoties duo ſunt perfecte unita, ſuperioris eſt regere inferius, ita ut defectus inferioris in ſuperius refundatur: ut in anima reſpectu corporis, & ratione ſuperiori reſpectu inferioris; ergo peccatum, quod contingeret in humanitate Chriſti, deberet in Verbum refundi. Eo vel magis, quod Verbum unitur humanitati, ut ſuppoſitum faciens illam ſuam, eamque ſuſtentans; facienſque, quod in ea faceret ſuppoſitum proprium: atqui in aliis hominibus ita ſe habent ſuppoſita *propria*, ut ad ea pertineat quidquid libera voluntas ipſorum agit; eiſque imputetur, ſi illa peccat; adeo ut ſuppoſitum peccare dicatur; ergo etiam ad Verbum divinum pertinet quidquid libera ejus voluntas agit; & ſi peccaret, etiam peccato deſtruente unionem cum Verbo, ipſi peccatum illud imputaretur.

Ratio hæc traditur in Sexta Synodo Generali, *Act. 8.* his verbis: *Quemadmodum corpus noſtrum regitur, & ornatur, atque ordinatur ab intellectuali, & rationali anima noſtra: ita in homine Chriſto tota hominis ejus conſperſio ab ejuſdem Verbi divinitate ſemper, & in omnibus mota, Deo mobilis fuit, ſecundum Nyſſenum Gregorium.* Si ergo humanitas a Verbo regitur, non ſolum tamquam a cauſa generali (qua ratione omnia gubernat) ſed ut a cauſa ſpeciali movente, ac dirigente; ſicut anima regit corpus, ſicut ratio ſuperior inferiorem, & ſuppoſitum naturam, quam ſuſtentat: non poterit prodire ab ea aliquid inordinatum, quod non ſtatim refundatur in rectoris vel infirmitatem, vel malitiam. Sicut dum exorbitat appetitus in ſecundis, & voluntariis motibus, accuſatur anima, & ratio, & ſuppoſitum non cohibens.

XX. Ex his prævenitur inſtantia Scotiſtis familiaris, nempe, quod Deus non ſolum gubernat humanitatem Chriſti, ſed & omnem voluntatem creatam; quin ſequatur, eum teneri impedire peccata hominum, ut, ſi non impediat, tribuantur illi.

Nam Deus gubernat quidem aliorum hominum voluntates, ſed tamquam Proviſor generalis, qui poteſt permittere defectus in cauſis particularibus, quin ei tribuantur. At humanitatem Chriſti ſuppoſitum divinum regebat, ut Proviſor particularis; ſicut anima regit corpus, & ratio appetitum, & ſuppoſitum naturam: ideoque ut tale ſibi ipſi, ac ſuæ ſanctitati debitor erat, ne in illa, tamquam ſpecialiter ſua, aliquem defectum permitteret.

XXI. Neque dicas, Verbum reſpectu humanitatis aſſumptæ non deſinere eſſe Proviſorem generalem ejus; cum ſit creatura, ſicut & cæteræ humanitates.

Nam diſt. Eſſe Proviſorem generalem, quatenus eſt Deus illam conſervans, omitto; quatenus eſt perſona illam ſuſtentans, nego. Quamvis ergo Verbum divinum, ut Deus eſt, generali concurſu conſervet humanitatem Chriſti, ſicut alia omnia creata conſervat: attamen, ut perſona terminans eamdem, eamque ſubſiſtentem reddens, ſpeciali modo ſe habet ad ipſam, quo non ad alias. Se habet enim ut ſuppoſitum ad naturam, ut anima ad corpus, ut ratio ad appetitum, ut dictum eſt. Pro majori tamen explicatione,

XXII. Oppones: Non apparet, quomodo Verbum reddat humanitatem Chriſti impeccabilem. Non enim hoc facit, ut Verbum diſtinctum a Patre: nam ſic non eſt forma ſanctificans, ſeu producens ſanctitatem. Non quatenus Deus: quia cum ea, quæ conveniunt Verbo, ut Deus, ſint tribus perſonis communia; impeccabilitas humanitatis non a ſolo Verbo, ſed a Patre, & Spiritu Sancto eſſet.

XXIII. Reſpondeo. Verbum, qua Verbum eſt, non reddere quidem humanitatem Chriſti impeccabilem per modum cauſæ efficientis; ſed eam reddere impeccabilem per modum cauſæ quaſi formalis: uniendo ſeipſum illi tamquam formam incompoſſibilem cum peccato, & exigentem, ut Deus ſua omnipotentia efficiat, ne humanitas illa peccare poſſit. Ad impeccabilitatem ergo humanitatis concurrebant tres divinæ perſonæ efficienter, dando auxilia, & dona, quibus conſtitueretur impeccabilis. At perſona Verbi formaliter ratione ſui, ponendo impedimentum peccato, & exigendo, ut tres divinæ perſonæ impeccabilitatem formalem conferrent. Unde patet; radicem impeccabilitatis in humana natura fuiſſe unionem hypoſtaticam illius cum Verbo divino.

Quæſtio VI.

De Perſona Aſſumente.

Egimus de iis, quæ ſolent agitari de natura aſſumpta: modo ea, quæ tangunt perſonam aſſumentem pertractabimus.

Dubium I.

An revera Perſona Divina Aſſumpſerit Humanitatem Chriſti, ſeu: An Chriſtus ſit Perſona Divina, & Deus?

§. I.

Referuntur Errores.

I. Vix Chriſtus in Cælum aſcenderat, cum ejus divinitatis ſurrexerunt impugnatores, aſſerentes, eum eſſe pu-

rum hominem. Inter hos primus fuit Cerinthus, Simonis Magi diſcipulus: unus ex illis, qui Neronis, & Petri temporibus, anno Chriſti circiter 69. deſcendentes ex Judæa, docebant Antiochiæ, circumciſionem, aliaque Legalia ſervanda eſſe, ut habetur, *Actor.* 15. *ver.* 1. Et quique poſt reſurrectionem univerſalem mille voluptatum annos futuros aſſerebant: unde Millenarii, ſeu *Kiliaſtæ* dicti fuerunt. Is ergo inter alia, blaſphemare cœpit, teſte S. Auguſtino, *lib. de Hæreſ. cap.* 8. Jeſum purum hominem fuiſſe, ex Joſepho, & Maria genitum; in eumque jam factum adultum, Chriſtum e Cælo deſcendiſſe, quando in Jordane vox Patris audita eſt: *Hic eſt Filius meus dilectus*. Diſtinguens proinde Jeſum a Chriſto (ut poſtea Neſtorius) Jeſum vere paſſum, ac mortuum; Chriſtum autem ad Cælum, unde venerat, rediiſſe. Horrenda hæc de Chriſto blaſphemia, teſte S. Polycarpo apud Irenæum, *lib.* 3. *Adv. hæreſ. cap.* 1. & ex eo Euſebius, *lib.* 3. *Hiſt. cap.* 22. juſto Dei judicio punita fuit. Cum enim S. Joannes Apoſtolus ad balneum aliquando veniſſet; viſo, qui tunc eo acceſſerat, Cerintho, ſtatim inde abiiſſe fertur, dicendo: fugiamus hinc, ne balneum, in quo Cerinthus veritatis inimicus moratur, ſubito corruens nos opprimat. Quo dicto, & egreſſo cum ſuis Joanne, ſubito collapſa domus Cerinthum cum ſuis oppreſſit.

II. Cerinthi errorem hauſit Ebion magnæ facundiæ, ſed perverſæ mentis vir, Eccleſiæ ſeculo primo, ſub Tito Imp. & Cleto Rom. Pont. anno circiter 72. Cum Cerintho, præter alia, effutiit, Jeſum purum hominem fuiſſe, ex conſortio Mariæ cum Joſepho genitum, & proinde ante Mariam non extitiſſe. Movebatur, ex perverſa intelligentia Evangelii Matthæi, quod ſolum admittebat, ubi genealogia Jeſu temporalis per Joſeph, & Mariam texitur. In cujus erroris refutandi gratiam indicat S. Hieron. *Catal. Script. Eccl.* S. Joannem ſuum ſcripſiſſe Evangelium; in quo a Jeſu divinitate, contra Cerinthum, & Ebionem, ſumit exordium.

III. Seculo tertio, circa annum Chriſti 262. Valeriano, & Gallieno Imp. & Dionyſ. Rom. Pont. hunc errorem excitavit Paulus Samoſatenus. Is igitur natione Syrus, Antiochenus Epiſcopus, gloriæ amantiſſimus; cumque ante Epiſcopatum pauper eſſet, ac mendicus, in Epiſcopatu ditiſſimus factus, dicere cœpit (referente S. Auguſtino, *lib. de Hæreſ. cap.* 44.) Chriſtum non ſemper fuiſſe, nec ante Mariam extitiſſe; ſed ex, quo ex Maria natus eſt, initium habuiſſe: ac proinde non Deum, ſed purum hominem fuiſſe: Addens tamen, Verbum, & ſapientiam in eo inhabitare; ſed quæ tunc primum hypoſtaſim habere cœperint ab æterno Patre diſtinctam, cum in utero Virginis Chriſtus formatus eſt. Hac enim temporali miſſione, & externa prolatione Verbum evaſiſſe Filium: cæterum licet recens eſſet, novelluſque Deus, prædeſtinatione tamen æternum fuiſſe. Ita hunc errorem refert S. Athanaſius, *l. de Salutari adventu Filii Dei*. Quibus æternitatem, & divinitatem non ſolum Chriſto eripiebat, ſed etiam Verbo. Ad errorem iſtum ſuffocandum duo Concilia Antiochiæ ſtatim coacti fuere. Unum, anno 264. alterum anno 270. Eſto autem in priori Concilio Paulus, fidem Catholicam ſimulando, Patribus illuſerit; in poſteriori tamen de hæreſi convictus, anathemate percuſſus, a ſuo Epiſcopatu ejectus eſt impius Samoſatenus.

IV. Seculo vero quarto, anno circiterr 343. ſub Conſtantio Imper. & Julio I. Rom. Pont. Photinus, natione Galata, Sirmienſis Eccleſiæ Epiſcopus, magni ingenii vir, Pauli Samoſateni excitare cœpit errorem; nempe, Chriſtum eſſe purum hominem, nec ante Mariam exititiſſe; ſed ex quo de Maria natus eſt, initium habuiſſe, & Filium Dei eſſe cœpiſſe. Quare Verbum non conſubſtantiale, ſed prolatitium, nec hypoſtatice a Patre diſtinctum poſuiſſe, plerique autumant. Damnatus tamen fuit, cum ſua blaſphemia Photinus in Synodo Mediolanenſi, an. 347. & Sirmienſi an. 351. in quo etiam fuit exauctoratus.

V. Inter alias, jam a mille annis ſepultas, & incineratas hæreſes, hanc etiam excitarunt Lælius, & Fauſtus Socini, Patria Senenſes, Seculo 16. a quibus Socinianorum Secta, etiam modo inter Proteſtantes diffuſa nomen traxit. Hi omnia fere Chriſtianæ Religionis fundamenta evertere conati ſunt. Perſonarum Trinitatem tamquam repugnantem negarunt. Hinc Filium Dei appellari Deum metaphorice, & improprie, ob ſublimem poteſtatem ab illo uno vero Deo participatam, dixerunt. Proinde Deum in unitatem perſonæ naturam humanam aſſumpſiſſe, ac Chriſtum fuiſſe verum Deum negarunt: dicentes, fuiſſe ſecundum perſonam hominem verum, non tamen purum, ſed divina filiatione ab ortu inſignitum; quatenus divini Spiritus vi, ſine viri ope, in Virginis utero conceptus, & formatus fuit: & qui, antequam prædicare inciperet, raptus fuit in Cælum ad Patrem, ibique de omnibus edoctus, quæ ſe, quæ nos ſpectarent, cum plenaria voluntatis Dei manifeſtatione ad nos fuit miſſus. Quibus, & aliis nefarii homines a Deo Trinitatem, & divinitatem a Chriſto ſuſtulerunt; volentes, eum dici Verbum Dei per hoc ſolum, quia verba Dei annuntiavit, quomodo Joannes dicitur vox. Unde renovarunt hæreſes, ac blaſphemias Cerinthi, Ebionis, Pauli Samoſateni, Sabellii, Arii, & Photini. Quæ impia dogmata altas radices egerunt in Hollandia, Britannia, aliiſque partibus Heterodoxis. His præmiſſis,

§. II.

Veritas Catholica.

VI. DIco. Perſona divina revera aſſumpſit humanitatem Chriſti; & proinde Chriſtus eſt verus Deus, Filius naturalis Dei. Pro hac veritate militant omnia, quæ ſuperius produximus: tum ex motivis extrinſecis contra Gentiles; tum ex auctoritatibus veteris Teſtamenti contra Judæos.

VII. Contra hæreticos autem probatur ex novo Teſtamento. Primo. S. Joannes, *cap.* 1. ſui Evangelii unum, & eumdem novit Verbum Dei unigenitum, & incarnatum pro ſalute noſtra; ait enim: *In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum . . . & Verbum caro factum eſt*. Deinde S. Matthæus ſuum Evangelium ſic exorditur. *Liber generationis Jeſu Chriſti*, & ver. 18. *Chriſti autem generatio ſic erat*. Et v. 22. *Hoc autem totum factum eſt, ut adimpleretur, quod dictum eſt a Domino per Prophetam dicentem: Ecce virgo in utero habebit, & pariet Filium: vocabitur nomen ejus Emmanuel, quod eſt interpretatum nobiſcum Deus*. Quibus diſerte oſtenditur contra Cerinthum, & alios Jeſum non eſſe alium a Chriſto; & hunc eſſe Deum, & Verbum Incarnatum. *Poterat enim* (inquit S. Irenæus, *lib.* 3. Adv. hæreſ. cap. 18. modo 16. *Dicere Matthæus*; Jeſu vero generatio ſic erat: *Sed providens Spiritus Sanctus depravatores, & præmuniens contra fraudulentiam eorum, per Matthæum ait*: Chriſti autem generatio ſic erat: *& quoniam hic eſt* Emmanuel; *ne forte tantum eum hominem putaremus.... Neque alium quidem Jeſum, alterum autem Chriſtum ſuſpicaremur fuiſſe, ſed unum, & eumdem ſciremus eſſe*. Hæc S. Irenæus. Qui deinde prolatis aliis Scripturæ textibus, præſertim, *Rom.* 1. *v.* 1. *Rom.* 9. *v.* 5. & *Gal.* 4. *v.* 5. & 6. ſubjungit *Marcum c.* 1. *v.* 1. dicens: *Propter hoc Marcus ait*: Initium Evangelii Jeſu Chriſti Filii Dei, quemadmodum ſcriptum eſt in prophetis: *unum & eumdem ſciens Filium Dei Jeſum Chriſtum, qui a Prophetis annuntiatus eſt*. Quibus hæreticorum dividentium Jeſum a Chriſto error confutatur.

VIII. Porro: Chriſtum Jeſum eſſe verum Deum, oſtendunt Scripturæ nomen Dei illi tribuentes. Iſaiæ 9. ver. 6. *Vocabitur nomen ejus Admirabilis, Conſiliarius, Deus fortis, Pater futuri ſeculi, Princeps pacis*. Et cap. 7. ver. 14. *Vocabitur nomen ejus Emmanuel*. Quæ *Matthæi, cap.* 1. *ver.* 23. & *Lucæ, cap.* 1. *ver.* 32. Angelus Gabriel fuiſſe impleta in Jeſu pronuntiat. Hinc, *Joann.* 20. *ver.* 28. Thomas Apoſtolus Chriſto reſpondens, ait: *Dominus meus, & Deus meus*. Actor. 20. ver. 28. Sanguis Chriſti vocatur Sanguis Dei: *Attendite vobis* (ait Paulus) *& univerſo Gregi, in quo vos Spiritus Sanctus poſuit Epiſcopos regere Eccleſiam Dei, quam acquiſivit ſanguine ſuo*. Et Joann. 3. ver. 16. *In hoc cognovimus charitatem Dei, quoniam ille animam ſuam pro nobis poſuit*.

IX. Jeſus Chriſtus dicitur quoque Filius naturalis Dei. Joann. 3. v. 17. *Non enim miſit Deus Filium ſuum in mundum, ut judicet mundum, ſed ut ſalvetur mundus per ipſum. Qui credit in eum non judicatur: qui autem non credit, jam Judicatus eſt: quia non credit in nomine Unigeniti Filii Dei*. Sed apertius Paulus, Hebr. 1. *Multiſariam*, inquit, *multiſque modis olim Deus loquens Patribus in Prophetis, noviſſime diebus iſtis locutus eſt in nobis in Filio quem conſtituit hæredem univerſorum, per quem fecit & ſæcula. Qui cum ſit ſplendor gloriæ, & figura ſubſtantiæ ejus, portanſque omnia verbo virtutis ſuæ; purgationem peccatorum faciens, ſedet ad dexteram majeſtatis in excelſis*. Porro: hæc, quæ Paulus dicit de Chriſto, cuinam convenire poſſunt niſi Filio naturali Dei, qui ſit vere Deus? Eum ſubinde vocat Filium Dei contradiſtincte ab Angelis ver. 4. *Tanto melior Angelis effectus, quanto differentius præ illis nomen hæreditavit: cui enim dixit aliquando Angelorum: Filius meus es tu, ego hodie genui te?* Chriſti ergo filiatio diverſa eſt a filiatione Angelorum: cumque iſta ſit adoptiva, illa erit naturalis. Proſequitur Paulus, quod cum Deus introduxiſſet Chriſtum in Orbem terrarum, dixit, ver. 6. *Et adorent eum omnes Angeli Dei*. Et ad Angelos quidem dicit; *Qui facit Angelos ſuos ſpiritus, & miniſtros ſuos flammam ignis. Ad* Filium autem: *Thronus tuus Deus in ſæculum ſæculi*. Denique, *ver.* 13. ſic concludit: *Ad quem autem Angelorum dixit aliquando: ſede a dextris meis?.... Nonne omnes ſunt adminiſtratorii ſpiritus?* Si ergo omnia hæc tribuit Chriſto, quæ negat Angelis: ſi Angelis purum miniſterium adjudicat, Chriſto vero thronum, & dexteram Dei: quid illi deeſt, ut ſit Filius naturalis, ejuſdem ſubſtantiæ cum Deo?

Præterea: Verbum, quod erat in principio, in Chriſto Jeſu caro factum eſt, ut ait *Joann. cap.* 1. ſed Verbum, quod erat in principio, eſt filius naturalis Dei; ergo etiam Verbum caro factum, quod erat Chriſtus. Deinde de Chriſto Paulus dicit, ad Philipp. 2. ver. 6. *Qui cum in forma Dei eſſet, non rapinam arbitratus eſt eſſe ſe æqualem Deo: ſed ſemetipſum exinanivit, formam ſervi accipiens in ſimilitudinem hominum factus*. Unde ſic. Qui erat in forma Dei æqualis Deo, ſemetipſum exinanivit, in Chriſto formam ſervi, & hominis accipiens; ſed qui erat in forma Dei æqualis Deo, erat verus Deus; ergo & qui formam ſervi accipiens, ſeipſum exinanivit.

X. Ex dictis probatum manet, Chriſtum ante Mariam fuiſſe. Si enim verus Deus, ac Filius naturalis Dei, erat ante Mariam, imo ab æterno erat & perſona illa, quæ erat Chriſtus, & quæ cum in forma Dei eſſet, ac æqualis Deo, exinanivit ſemetipſum, dum humanam carnem ex Maria ſumpſit, ante Mariam erat. Præterea tamen ſic oſtendo. Chriſtus aperte dicit, ſe deſcendiſſe de Cælo, *Joann.* 6. *ver.* 38. & quamvis Judæi de hoc murmurarent dicentes: *Nonne hic eſt Jeſus filius Joſeph, cujus nos novimus patrem, & matrem? Quomodo ergo dicit, quia de Cælo deſcendi?* Nihilominus Chriſtus, ſe de Cælo deſcendiſſe confirmavit, *ver.* 51. ſed non deſcendit de Cælo ſecundum humanitatem, ut contra Apolinarem ſtatuimus; ergo deſcendit quantum ad divinitatem; ergo, ut Deus, erat ante Mariam. Quod declaravit ipſe, *Joann.* 8. *ver.* 68. dum ait: *Antequam Abraham fieret ego ſum*. Si ergo fuit ante Abraham, multo magis fuit ante Mariam. Sed nota: dum

loquitur de Abraham, dicit *Fieret*: dum loquitur de ſe, non non dicit *Factus ſum*, ſed *Sum*. Cum ſolus Deus ſit, *Qui eſt*, Unde Moyſi dixit, Exod. 3. verſ. 14. *Ego ſum qui ſum. Sic dices filiis Iſrael: qui eſt, miſit me ad vos*. Quia Deus *a ſe* eſt, non *ab alio*. Hoc igitur verbo expreſſit Chriſtus, ſe Deum eſſe. Neque dixit *Eram*, ſed *Sum*: ut oſtenderet æternitatem Dei propriam, cui omne tempus ſemper eſt præſens, & unico inſtanti omnia complectitur tempora. Super hæc verba Auguſtinus, Tract. 43. in in Joann. *Appende* (inquit) *verba, & cognoſce myſterium*. Antequam Abraham fieret. *Intellige*, Fieret, *ad humanam facturam*; Sum *vero, ad divinam pertinere ſubſtantiam*. Fieret, *quia creatura eſt Abraham. Non dixit, antequam Abraham eſſet, ego eram: ſed* Antequam Abraham fieret, *qui niſi per me non fieret*, Ego ſum. *Neque hoc dixit, Antequam Abraham fieret, ego factus ſum. In principio enim fecit Deus Cælum, & terram: nam in principio erat Verbum*. Antequam Abraham fieret ego ſum. *Agnoſcite Creatorem, diſcernite creaturam. Qui loquebatur, ſemen Abrahæ factus erat; & ut Abraham fieret, ante Abraham ipſe erat*.

§. III.

Hæreticorum Objecta Soluta.

XI. OBjiciunt primo. Qui factus eſt, non eſt Deus, ſed merus homo: ſed Chriſtus factus eſt; ergo &c. Min. Prob. *Actor.* 2. *v.* 36. dicit Petrus: *Certiſſime ſciat ergo omnis domus Iſrael, quia & Dominum illum, & Chriſtum fecit Deus hunc Jeſum, quem vos crucifixiſtis*. Paulus ad Hebr. 3. v. 1. *Conſiderate Apoſtolum, & Pontificem confeſſionis noſtræ Jeſum, qui fidelis eſt ei, qui fecit illum*. Et Joann. 1. v. 30. Præcurſor Chriſti, ait: *Poſt me venit vir, qui ante me factus eſt, qui prior me erat*.

XII. Reſpondeo, diſt. min. factus eſt, quatenus homo, conc. min. Quatenus Deus, neg. min. Et in primo ſenſu dicit S. Petrus, quod *Deus fecit hunc Jeſum*; addit enim: *Quem vos crucifixiſtis*. Crucifixerunt autem Jeſum, ut hominem, non ut Deum. Unde Ambroſius, l. 1. de Fide ad Gratianum, cap. 7. *Non divinitas* (inquit) *crucifixa, ſed caro eſt. Hoc utique fieri potuit, quod potuit crucifigi*. —— Eodem modo exponendus eſt Paulus. Dicit enim, Jeſum factum Apoſtolum, ac fidelem fuiſſe; quod ſecundum hominis naturam Chriſto convenire notum eſt. Verba autem Præcurſoris: *Ante me factus eſt*, idem ſignificant, ac mihi antepoſitus eſt, qui poſt me venit. Ita Ambroſius, *l.* 3. *de Fide c.* 5. Auguſtinus, *Tract.* 3. *in Joannem*, & S. Cyrillus Alexandrinus, *l.* 1. *in Joann.* qui obſervat, Præcurſorem ibi faſſum fuiſſe Chriſti divinitatem, dum *Poſtquam dixit*; *Ante me factus eſt*, *neceſſario ſubjungit*: Quia prior me erat, *antiquiſſimam ei gloriam adſcribens*. Eodem modo exponit ly *Ante me factus eſt*. S. Th. *in c.* 1. *Joan. Lect.* 13.

XIII. Objiciunt ſecundo. Apoſtolus, 1. ad Timoth. 2. v. 5. *Unus enim* (inquit) *Deus: unus, & Mediator Dei, & hominum homo Chriſtus Jeſus*; ergo Chriſtum Mediatorem ab uno ſummo Deo diſtinguit. Et merito: Si enim Chriſtus vere Deus eſſet, eſſet Mediator inter alios homines, & ſeipſum, quod abſurdum eſt.

XIV. Reſpondeo, diſt. conſ. Chriſtum, qua homo eſt, conc. conſ. Chriſtum abſolute, neg. conſ. Chriſtum ergo non opponit uni Deo, niſi qua homo eſt, quod ipſa verba indicant *Unus eſt Mediator Dei, & hominum homo Chriſtus Jeſus*. Mediatoris autem partes & functiones ſecundum ſolam naturam humanam obire docet S. Auguſtinus, *l.* 10. *Confeſſ. cap.* 4. dicens: *In quantum enim homo, in tantum Mediator: in quantum autem Verbum, non medius, quia æqualis Deo, & Deus apud Deum, & ſimul cum Spiritu Sancto unus Deus*. Quare ly *Unus Deus* excludit quidem pluralitatem Deorum Gentilium, non pluralitatem perſonarum in unitate eſſentiæ. Neque repugnat, quod in quantum homo ſit Mediator inter ſeipſum, ut Deum, & alios homines: ſicut non repugnat, quod ut Sacerdos offerat ſeipſum victimam ſibi ipſi. Audiamus iterum S. Aug. l. 10. de Civit. Dei c. 20. *Unde verus ille Mediator, in quantum formam ſervi accipiens, Mediator effectus eſt Dei, & hominum homo Chriſtus Jeſus; cum in forma Dei Sacrificium cum Patre ſumat, cum quo, & unus Deus eſt. Tamen in forma ſervi Sacrificium maluit eſſe, quam ſumere; ne vel hac occaſione quiſquam exiſtimaret, cuilibet ſacrificandum eſſe creaturæ*.

XV. Ut ergo his, & aliis ſimilibus Scripturæ textibus reſpondeatur, tenenda eſt regula, quam præſcribit S. Thom. in 4. *Contra Gentes, c.* 4. Nimirum, quod cum in Chriſto, ſeu Verbo incarnato, ſit duplex natura, divina, & humana; de ipſo quandoque dicuntur, quæ Dei ſunt propria, quandoque etiam quæ ſunt propria hominis: ideoque cum aliquis defectus Chriſto applicatur, dicendum eſt, ei convenire ſecundum humanam naturam: cum vero aliquid Dei proprium ipſi tribuitur, hoc ſecundum divinam naturam ei convenire, dici debebit. Sic, cum Apoſtolus, *ad Cor.* 15. *v.* 28. de Chriſto dicit: *Cum autem ſubjecta fuerint illi omnia, tunc & ipſe Filius erit ſubjectus ei, qui ſubjecit ſibi omnia, ut ſit Deus omnia in omnibus*. Sic, cum ibidem, *verſ.* 24. de eodem dicit: *Cum tradiderit Regnum Deo, & Patri*; quibus videtur Chriſtus accepiſſe regnum ſolum ad tempus. Cum item, *Act.* 13. *v.* 33. & 34. quod *Deus ſuſcitavit Jeſum a mortuis*, aliaque ſimilia: hæc omnia intelligenda ſunt dicta de Chriſto, ratione humanæ naturæ. Poſt univerſalem enim reſurrectionem, de qua loquitur Paulus, quo tempore omnes Electi Chriſto ſubjecti erunt; etiam Chriſtus ipſe, qui ut homo eſt eorum Caput, erit ſubjectus Patri. Tum tradet Regnum Deo, & Patri; quia in fine mundi collectum ex omnibus Electis Regnum Eccleſiæ, illud ſiſtet, offeretque Patri. Eum quoque a Deo ſuſcitatum a mortuis, ut homo eſt, nemo ambigere poteſt; cum ſolum, ut homo eſt, mori potuerit.

XVI. Objiciunt tertio. Chriſtus, *Joann.* 17. *v.* 3. ſic Patrem alloquitur: *Hæc eſt vita æterna, ut cognoſcant te ſolum Deum verum, & quem miſiſti Jeſum Chriſtum*. Si ergo Chriſtus ſolum Patrem agnoſcit eſſe Deum verum, Chriſtus ipſe non eſt Deus.

XVII. Reſpondeo, neg. conſ. Ut enim dicit S. Aug. Tract. 105. in Joann. *Ordo verborum eſt ut te, & quem miſiſti Jeſum Chriſtum, cognoſcant ſolum verum Deum*. Quibus tantum abeſt, ut a vera divinitate excludatur; quin potius Jeſus Chriſtus neceſſario includitur. Aliter tamen, claritatis gratia, explico ant. Solum Deum verum, ad excluſionem Deorum Gentilium, conc. ant. Ad excluſionem Filii, hoc eſt, Jeſu Chriſti, neg. ant. Hac ergo particula *Solus* non excluditur a vera divinitate Filius, & Spiritus Sanctus; ſed excluduntur omnes illi falſi nominis Dii, quos cæca Gentilitas introduxerat. Ita S. Athanaſius, *l.* 4. *Contra Arianos*, & S. Epiphanius, *Hæreſ.* 25. Videatur S. Thomas, 1. *p. q.* 31. *a.* 4. *ad* 1.

XVIII. Objiciunt quarto. Chriſtus ipſe licet ſe Filium Dei Judæis diceret; non tamen ſe Filium Dei credi voluit per naturam, ſed ſolum per miſſionem, & eminentem ſupra alios Juſtos dignitatem; ergo &c. Ant. probat. ex *cap.* 10. *Joann.* ubi cum Judæi vellent eum lapidare, eo quod ſe Filium Dei faceret: non alio ſenſu ſe Deum eſſe reſpondet, quam eos, qui per ſanctitatem, & auctoritatem participative Dii ſunt. Ecce verba, v. 33. *Reſponderunt ei Judæi: de bono opere non lapidamus te, ſed de blaſphemia; & quia tu homo cum ſis, facis te ipſum Deum*. Quibus ſubjunxit Jeſus: *Nonne ſcriptum eſt in lege veſtra: quia ego dixi Dii eſtis: Si illos dixit Deos, ad quos ſermo Dei factus eſt, & non poteſt ſolvi Scriptura: quem Pater ſanctificavit, & miſit in mundum, vos dicitis, quia blaſphemas, quia dixi Filius Dei ſum?* Ecce quomodo Chriſtus ipſe de ſe teſtatur, ſe eſſe Filium Dei; quia divinitatem per conceſſionem, & auctoritative, non vero naturaliter, habebat: eo ferme modo, quo Moyſes a Deo conſtitutus fuit Deus Pharaonis; ideſt, loco Dei auctoritatem habens. Exod. 7. v. 1. *Ecce conſtitui te Deum Pharaonis*.

XIX. Hoc argumentum, quod erat Achilles Arianorum, & Photinianorum, & modo exultant Sociniani, nullius roboris eſt. Primo. Nam Chriſtus innumeris fere aliis in locis aperte ſe dicit Dei Filium eſſe, abſque ulla reſtrictione, & ſimpliciter. Secundo. Etiam citato loco, *v.* 30. dixerat: *Ego & Pater unum ſumus*: quæ Judæi intelligentes dicta de unitate ſubſtantiali, & in natura, propterea volebant eum lapidare. Quare apte S. Auguſt. Tract. 48. in Joann. *Ecce* (inquit) *Judæi intellexerunt, quod non intelligunt Ariani. Ideo enim irati ſunt, quoniam ſenſerunt non poſſe dici*: Ego, & Pater unum ſumus, *niſi ubi æqualitas eſt Patris, & Filii*.

Chriſtus autem ibi adducit exemplum eorum, qui Dii ſunt per auctoritatem, & miſſionem: non ut explicet modum, quo ſe Filium Dei aſſeruerat: ſed, ut contra Judæos formet argumentum: quod vocant a minori ad majus, hoc modo, *Si illos dixit Deos, ad quos ſermo Dei factus eſt*, ideſt, quibus eximium aliquid minus a Deo demandatum eſt: *Quem Pater ſanctificavit, & miſit in mundum, vos dicitis quia blaſphemas, quia dixi Filius Dei ſum?* Ideſt, quanto minori jure crimen affigitis mihi, qui natura ſum Filius Dei; quem pater ſanctificavit, gignendo ex utero ante Luciferum; quem increata ſanctitate, pulcritudine divinitatis conſecravit ad munus, quod obeo Salvatoris, & Legislatoris; & a ſinu ſuo, ubi eram in principio, in mundum me miſit? Ita exponit Chriſti verba S. Auguſt. citato loco: *Si ſermo Dei factus eſt ad homines, ut dicerentur Dii, ipſum Verbum Dei, quod eſt apud Deum, quomodo non eſt Deus? Si per ſermonem Dei fiunt homines Dii; ſi participando fiunt Dii, unde participant non eſt Deus? ſi lumina illuminata Dii ſunt; lumen, quod illuminat, non eſt Deus?... Si ergo Deos facit ſermo Dei; quomodo non eſt Deus Verbum Dei? Pater ergo ſanctificavit Filium ſuum, & miſit in Mundum. Forte aliquis dicat: ſi Pater eum ſanctificavit; ergo aliquando non erat ſanctus? Si ſanctificavit, quomodo genuit? Ut enim ſanctus eſſet, gignendo ei dedit, quia ſanctum eum genuit. Nam quod ſanctificatur, ante non erat ſanctum; quomodo dicimus Deo Patri, ſanctificetur nomen tuum?* Ita S. Auguſtinus.

Alia poſſemus huc adducere hæreticorum deliria; ſed ab his modo ſuperſedemus, quia ad hoc redituri ſumus, cum hæreſim Neſtorianam impugnabimus.

D U B I U M II.

An Sola Perſona Filii aſſumpſerit Humanitatem?

§. I.

Quid ſit Aſſumere?

I. IN *verbo aſſumptionis* (inquit S. Thom. 3. p. quæſt. 3. a. 1.) *duo importantur, videlicet, principium actus, & terminus: dicitur enim aſſumere, quaſi ad ſe ſumere. Hujus autem ſumptionis perſona eſt & principium, & terminus. Principium quidem; quia perſonæ proprie competit agere; hujuſmodi autem ſumptio carnis per actionem divinam facta eſt. Similiter etiam perſona eſt hujus ſumptionis terminus; quia, ut ſupra dictum eſt, unio facta eſt in perſona, non in natura*. Hæc S. Th. Adverte tamen: aliter convenire perſonæ eſſe principium aſſumptionis, aliter eſſe terminum ejuſdem. Nam eſſe principium, eſt

commune tribus perſonis divinis; quia actiones ad extra toti Trinitati ſunt communes. At eſſe terminum, convenit ſoli perſonæ Filii, ut ab aliis diſtinctæ: quia, ut dicemus, ipſa ſola ſua ſubſiſtentia relativa terminavit humanitatem Chriſti, eamque fecit ſuam. Hinc S. Auguſt. (ſeu verius S. Fulgentius, *l. de Fide ad Petrum, cap.* 2.) ait: *Formam ergo ſervi idest, naturam ſervi, in ſuam accepit Deus ille* (nempe Dei Filius) *perſonam*.

II. Quod ſi quæras: An perſona divina, terminando humanitatem, exerceat aliquam cauſalitatem erga illam? —— Reſpondeo, dici poſſe, quod exerceat cauſalitatem quaſi formalem, actuando, & perficiendo humanitatem, eamque conſtituendo ſubſiſtentem. Nec eſt, quod opponas, cauſalitatem ad extra eſſe communem toti Trinitati. Nam hoc quidem verum eſt de cauſalitate efficiente; non tamen de cauſalitate per modum termini, & quaſi formali: hanc enim exercet non ſecundum communia, ſed ſecundum ſibi propria —— Nec iterum opponas, Deum non poſſe ſupplere cauſam formalem. Nam dico, hoc verum eſſe de cauſa formali proprie tali, nempe, informante, & conſtituente naturam: non vero de cauſa quaſi formali, & complente naturam, jam in ſuo eſſe eſſentiali conſtitutam, eamque ad ſuum eſſe trahente, ut accidit in caſu.

III. Sed dices primo. Illud, ad quod aliquid aſſumitur, communicatur quodammodo ei, quod ad ipſum aſſumitur; ſicut dignitas communicatur ei, qui in dignitatem aſſumitur: ſed de ratione perſonæ eſt, quod ſit incommunicabilis; ergo aſſumptio non eſt in perſona.

IV. Reſpondeo cum S. Thom. *3. p. q. 3. art.* 1. *ad* 2. diſt. min. Ita ut ipſa non poſſit de pluribus ſuppoſitis prædicari, conc. min. Ita ut plura de ipſa prædicari non poſſint, nego min. *Perſona* (inquit S. Doct.) *dicitur incommunicabilis, in quantum non poteſt de pluribus ſuppoſitis prædicari: nihil tamen prohibet, plura de perſona prædicari. Unde non eſt contra rationem perſonæ ſic communicari, ut ſubſiſtat in pluribus naturis; quia etiam in perſonam creatam poſſunt plures naturæ concurrere accidentaliter: ſicut in perſona unius hominis invenitur quantitas, & qualitas. Hoc autem eſt proprium divinæ perſonæ, propter ejus infinitatem, ut fiat in ea concurſus naturarum, non quidem accidentaliter, ſed ſecundum ſubſiſtentiam*.

V. Dices ſecundo. Perſona conſtituitur per naturam: ſed inconveniens eſt, quod conſtitutum aſſumat conſtituens, quia effectus non agit in ſuam cauſam; ergo &c.

Reſpondeo cum eodem S. Thom. citato *ad* 3. diſt. min. Quo conſtituitur in eſſe ſimpliciter, conc. min. Conſtituens, quo conſtituitur ſolum in eſſe talis, nego min. Porro (inquit S. D.) *Natura humana non conſtituit perſonam divinam ſimpliciter; ſed conſtituit eam ſecundum quod denominatur a tali natura. Non enim ex natura humana habet Filius Dei, quod ſit ſimpliciter, cum fuerit ab æterno; ſed ſolum quod ſit homo: ſed ſecundum naturam divinam conſtituitur perſona divina ſimpliciter. Unde Perſona divina non dicitur aſſumere divinam naturam, ſed humanam*.

§. II.

Reſolutio Dubii.

VI. SAbellius, ejuſque hæreſis ſectatores, qui unicam tantum in Deo perſonam admittebant, quam vocabant Patrem; Filium vero, & Spiritum Sanctum nil aliud eſſe dicebant, quam quaſdam Dei functiones temporarias: conſequenter aſſerere tenebantur, Patrem incarnatum fuiſſe in ſinu Virginis, eumque paſſum, ac mortuum. Propterea Sabelliani a Veteribus *Patripaſſiani* dicti ſunt: de quibus S. Auguſt. *l. de Hæreſ. c.* 41. & Philaſtrius, *Hæreſ.* 54.

VII. His accedit error cujuſdam Clerici in Gallia, de quo S. Anſelmus, *lib. de Fide Trinit. & Incarnat. cap.* 1. qui capere non valens, quomodo una perſona divina potuiſſet incarnari, & non alia; ſi omnes tres divinæ perſonæ idem realiter eſſent cum divina natura: propterea dixit, tres divinas perſonas eſſe a natura divina realiter diſtinctas. Quem errorem, tempore S. Bernardi, excitavit Gilbertus Porretanus, quem impugnavimus, *Tom. 1. in 1. p. Tract. de Trinit. Q. 3. de Divinis relat. Dub.* 2. Damnati tamen ambo fuere in duobus Conciliis Remenſibus, uno nimirum tempore S. Anſelmi, altero tempore S. Bernardi celebratis.

VIII. Dico. Sola perſona Filii eſt incarnata. Hanc veritatem expreſſe teſtatur Scriptura, & Traditio. Scriptura quidem. Nam hæc docet nos, primo: Deum Patrem nobis Filium ſuum dediſſe per Incarnationem: *Sic*: (inquit Joannes, cap. 3. v. 16.) *Deus dilexit mundum, ut Filium ſuum unigenitum daret. Non enim miſit Deus Filium ſuum in mundum, ut judicet mundum, ſed ut ſalvetur mundus per ipſum*. Galat. 4. v. 4. *Ubi venit plenitudo temporis, miſit Deus Filium ſuum &c.* Secundo. De Verbo tantum, non de aliis perſonis dicit, quod carnem ſumpſit, Joann. 1. v. 14. *Et Verbum caro factum eſt*, & alibi paſſim. —— Traditio autem. Nam Concil. Toletanum VI. & XI. in Confeſſ. Fidei. Carthagin. IV. *c.* 1. Lateranenſe ſub Innoc. III. *c. Firmiter*, ſolum Filium incarnatum eſſe, & humanam naturam aſſumpſiſſe determinarunt: quod prius ſtatutum, & declaratum fuerat in Symbolis Apoſtolico, & Nicæno, his Verbis: *Et in unum Dominum Jeſum Chriſtum Filium Dei Unigenitum... Qui propter nos homines, & propter noſtram ſalutem deſcendit de Cælis. Et Incarnatus eſt*.

IX. Adeſt etiam ratio. Nam perſona Filii naturam humanam aſſumpſit, ſeu naturæ humanæ unita eſt, non ſecundum id, quod habet commune cum aliis perſonis; ſed ſecundum id, quod habet ſibi proprium, & ſecundum quod realiter ab aliis perſonis diſtinguitur; nempe, ſecundum proprietatem perſonalem, & ſubſiſtentiam relativam: ſed eſto quod conveniat uni perſonæ ſecundum ea, quæ habet communia cum aliis, debeat aliis convenire; non tamen id, quod convenit ei ſecundum ſibi propria, & incommunicabilia aliis perſonis: quo pacto perſonæ Filii convenit eſſe genitam, quod nec Patri, nec Spiritui Sancto convenit; ergo ita perſonæ Verbi, ſeu Filii convenit eſſe incarnatam, ut ſola ſit incarnata, non Pater, aut Spiritus Sanctus.

X. Confirm. Ideo non poſſet incarnari perſona Filii, quin aliæ duæ divinæ perſonæ incarnarentur: vel quia perſona Filii non eſſet alia perſona a perſona Patris, & Spiritus Sancti; vel quia omnes tres perſonæ ſunt eadem res cum eſſentia communi: ſed primum eſt error Sabellii, ſuo loco impugnatus: ſecundum vero non obſtat; quia unio humanitatis non eſt facta in unitate naturæ, ſed in unitate perſonæ; ergo &c. Unde Anſelmus, citato loco, *cap.* 4. ſic ait: *Deus non ſic aſſumpſit hominem, ut natura Dei, & hominis ſit una & eadem: ſed ut perſona Dei, & hominis, una eademque ſit, quod nonniſi in una perſona Dei eſſe poteſt. Diverſas enim perſonas unam, & eamdem perſonam eſſe cum uno eodemque homine, nequit intelligi*.

XI. Neque dicas, Incarnationem eſſe opus ad extra: opera autem ad extra eſſe indiviſa, & communia toti Trinitati, ut docet S. Auguſt. in *Enchirid. c.* 38. —— Nam, ut docet S. Thom. 3. p. q. 3. art. 4. *Aſſumptio duo importat, ſcilicet actum aſſumentis, & terminum aſſumptionis. Actus autem aſſumentis procedit ex divina virtute, quæ communis eſt tribus perſonis; ſed terminus aſſumptionis eſt perſona .... Et ideo id, quod eſt actionis in aſſumptione, commune eſt tribus perſonis: ſed id, quod pertinet ad rationem termini, convenit ita uni perſonæ, quod non alii. Tres enim perſonæ fecerunt, ut humana natura uniretur uni perſonæ Filii*. Ita S. Th. a quo diſſentit S. Aug. citato loco. Ibi enim eſto dicat, totam Trinitatatem operatam fuiſſe Incarnationem; dicit tamen: *Illam creaturam, quam Virgo concepit, & peperit, ad ſolam perſonam Filii pertinere*.

XII. Sed inſtabis primo. Sicut natura humana a Verbo aſſumpta eſt; ita homines per gratiam aſſumuntur a Deo, Rom. 14. v. 3. *Deus illum aſſumpſit*: ſed hæc aſſumptio communiter pertinet ad omnes perſonas; ergo & illa.

Secundo. Major eſt unio realis, & ſubſtantialis per incarnationem, quam unio intentionalis per viſionem beatam: ſed non poteſt una perſona divina uniri intentionaliter menti beatæ, quin uniantur, & videantur aliæ, ut in *Tract. de Viſione Dei* oſtendimus; ergo &c.

XIII. Reſpondeo ad primam inſtantiam cum S. Thom. *art.* citato, *ad* 3. diſparitatem eſſe: quod *Aſſumptio, quæ fit per gratiam adoptionis, terminatur ad quamdam participationem divinæ naturæ, ſecundum quamdam aſſimilationem ad bonitatem illius, ſecundum illud*, 2. *Petri* 1. Ut divinæ conſortes naturæ, *& ideo hujuſmodi aſſumptio communis eſt tribus perſonis, & ex parte principii, & ex parte termini. Sed aſſumptio, quæ eſt per gratiam unionis, eſt communis ex parte principii, ſed non ex parte termini, ut dictum eſt*.

XIV. Ad ſecundam dico, majorem quidem eſſe unionem hypoſtaticam, quam unionem intentionalem per viſionem: ſed unio hypoſtatica fit ratione propriæ perſonæ; unio vero intentionalis fit ratione divinæ naturæ, quæ eſt omnibus communis: unde non eſt mirum, ſi una perſona poſſit uniri hypoſtatice ſine alia, non autem videri, aut uniri intentionaliter una perſona ſine alia.

XV. Nec valet ſi ſi iterum opponas. Non potuit immediate uniri humanitati Chriſti perſonalitas Verbi; quin ſaltem mediate illi uniretur natura divina; quæ eſt realiter idem cum perſona Verbi: ſed natura divina eſt etiam realiter idem cum perſona Patris, & Spiritus Sancti; ergo non potuit mediate uniri natura divina, quin mediate fuerint uniti Pater, & Spiritus Sanctus.

XVI. Reſpondeo enim, neg. conſ. Ideo enim mediate dici poteſt unita, & incarnata natura divina, quia eſt eadem res cum perſona Verbi, nec illi realiter opponitur. At Pater, & Spiritus S. eſto realiter ſint eadem res cum natura divina, non tamen realiter idem ſunt; ſed potius realiter opponuntur cum perſonalitate Verbi: & ideo incarnata perſona Verbi, non ſequitur, quod adhuc mediate incarnata fuerit perſona Patris, & Spiritus Sancti.

Quia tamen in communi ſententia Theologorum, & PP. ut dicemus, datur inter divinas perſonas circuminceſſio, per quam quælibet trium perſonarum eſt in alia, ratione naturæ divinæ, quaſi vinculi communis: ideo cum Filius ſit ſpeciali modo in humanitate per unionem hypoſtaticam; inde fit, quod Pater, & Spiritus Sanctus, qui per circuminceſſionem ſunt in Filio, ſpeciali modo ſit in humanitate Chriſti; non ſolum per immenſitatem, ſicut in aliis rebus, ſed per quamdam mirabilem concomitantiam, ad eum modum, quo tota Trinitas per concomitantiam eſt in Euchariſtia. Sed ſicut ibi non dicuntur omnes tres perſonæ Sacramentatæ: ita neque hic dici poſſunt incarnatæ.

D U B I U M III.

An Verbum ſit immediate Unitum Humanitati præciſe ſecundum propriam Perſonalitatem: an vero etiam ſecundum Naturam Communem?

§. I.

Reſolvitur Dubium.

I. PRo majori intelligentia præcedentis pono præſens Dubium, quod aliis terminis proponi ſolet, nimirum:

An

An unio per Incarnationem facta ſit immediate in relativo perſonæ; an vero in abſoluto naturæ? Cum enim Verbum divinum includat duo, nimirum naturam, quæ eſt prædicatum abſolutum, & commune tribus perſonis; & perſonalitatem, quæ eſt prædicatum relativum proprium perſonæ Verbi, ut diſtinctæ ab aliis; ideo quærimus: an Verbum unitum fuerit humanitati æque immediate ſecundum abſolutum naturæ communis, & ſecundum relativum perſonæ: an vero ſecundum alterum tantum?

II. Rurſus: cum juxta probabilem ſententiam (de qua *Tom. 1. in 1. p. Tract. de Trinit. qu. 4. dub. 2. §.* 2.) in Deo præter tres ſubſiſtentias relativas, quibus diſtinguuntur divinæ perſonæ, detur etiam ſubſiſtentia abſoluta communis toti Trinitati, quæritur: An Verbum unitum immediate ſit ſecundum utramque ſubſiſtentiam, relativam, & abſolutam: an vero ſolum ſecundum relativam?

III. Dico primo. Verbum divinum de facto unitum fuit humanitati, eam immediate terminando per ſolam ſubſiſtentiam relativam ſibi propriam: non vero immediate etiam per ſubſiſtentiam abſolutam, & communem. Eſt contra Durandum, & Capreolum volentes, humanitatem unitam fuiſſe Verbo duplici unione æque immediata: una ſubſiſtentiæ relativæ, altera etiam ſubſiſtentiæ abſolutæ & communis.

Noſtra tamen Aſſertio videtur expreſſa a Concilio Toletano VI. *cap.* 2. (anno 638. celebrato) his verbis: *Et cum tota cooperata ſit Trinitas formationem ſuſcepti hominis (quoniam inſeparabilia ſunt opera Trinitatis) ſolus tamen accepit hominem in ſingularitate perſonæ, non in unitate divinæ naturæ, in id quod eſt proprium Filii, non quod commune Trinitatis. Nam ſi naturam hominis, Deique alteram confudiſſet, tota Trinitas corpus aſſumpſiſſet: quoniam conſtat, naturam Trinitatis eſſe unam, non tamen perſonam*. Eadem fere verba habentur in Concil. Toletano II. in confeſſ. Fidei, anno 657. Quibus laudata Concilia diſtinguunt actionem operativam Incarnationis ab ipſa aſſumptione: & dicunt, primam factam fuiſſe per aliquid commune toti Trinitati; ſecundam vero in id, quod eſt proprium Filii, non in id, quod eſt commune. At dicere humanitatem immediate unitam etiam cum ſubſiſtentia abſoluta, eſt dicere, unionem factam non ſolum in eo, quod eſt proprium Filii, ſed etiam in eo, quod eſt toti Trinitati commune; ergo

Accedit ſexta Synodus Generalis, *Act.* 8. ubi dicitur: quod *Pater, & Spiritus S. nihil in Incarnatione habent commune, niſi benigniſſimam voluntatem*: ac ſi unio immediate facta fuiſſet etiam in ſubſiſtentia abſoluta, Pater, & Spiritus S., ultra voluntatem, habuiſſent communem etiam ſubſiſtentiam; ergo &c.

IV. Ex his conficitur ratio ſic. Quia Verbum eſt principium immediate effectivum Incarnationis, & unionis ſecundum aliquid indiviſum, & commune; non ſolum Verbum, ſed tota Trinitas eſt principium effectivum Incarnationis, & unionis; ergo ſi Verbum eſſet terminus immediatus unionis, ac humanitati immediate uniretur, non ſolum ſecundum proprietatem perſonalem, ſed etiam ſecundum ſubſiſtentiam communem; non ſolum Verbum, ſed tota Trinitas terminaret unionem, & humanitas immediate uniretur non ſoli Verbo, ſed toti Trinitati, & tota Trinitas eſſet incarnata; quod eſt hæreticum.

Deinde ex Concilio Toletano VI. ſupra relato. Quia natura divina eſt toti Trinitati communis, infert Concilium: quod ſi unio humanitatis ad Verbum fuiſſet facta in natura, tres perſonæ fuiſſent incarnatæ; ergo ſi de facto unio humanitatis fuit immediate facta in ſubſiſtentia abſoluta; quia hæc eſt communis toti Trinitati, bene inferimus nos, tres perſonas fuiſſe incarnatas.

V. Reſpondet Durandus, ſolum Verbum eſſe incarnatum; quia ſolum Verbum terminat immediate unionem, non ſolum ſecundum ſubſiſtentiam communem, ſed etiam ſecundum ſubſiſtentiam, & perſonalitatem propriam.

Sed contra. Nam ex hoc ſequitur quidem, Verbum duplici unione eſſe incarnatum: ſed non ſequitur, incarnatum eſſe ſolum Verbum. Sicut ſi Verbum fuiſſet principium unionis, non ſolum ſecundum ſubſiſtentiam communem, ſed etiam ſecundum perſonalitatem propriam, dupliciter eſſet principium: & nihilominus etiam Pater, & Spiritus Sanctus eſſent principium effectivum unionis, ratione naturæ communis.

VI. Dico ſecundo. Verbum eſt immediate unitum humanitati ſolum ſecundum perſonalitatem propriam; non vero ſecundum naturam communem. Eſt contra Nominales, qui volunt, humanitatem Chriſti unica unione unitam fuiſſe immediate, & perſonæ Verbi, & naturæ communi. Contra eos tamen urgent auctoritates Conciliorum, & rationes, quibus præcedentem Aſſertionem probavimus.

VII. Reſpondent Nominales, humanitatem Chriſti unitam fuiſſe immediate Filio Dei, qui eſt complexum dicens naturam communem, non ſecundum ſe, ſed ut in perſonalitate Verbi, ideoque unionem factam fuiſſe in proprio.

Sed contra. Qui dicit, unionem factam eſſe in proprio Verbi, non debet dicere, unionem eſſe factam immediate in proprio, & in communi, ſed in proprio, ut diſtincto a communi: ſicut qui dicit mortem contingere homini ſecundum corpus, non ſecundum animam, non ſumit complexum ex corpore, & anima; ita ut utraque pars complexi, anima, & corpus, ſit ſubjectum mortis, ſed ſumit corpus, ut diſtinctum ab anima; ergo ſi Nominales volunt, unionem eſſe æque, & immediate factam in proprio, & in communi, ſuſtinere nequeunt, eſſe factam in proprio.

VIII. Quæres tamen: An ſicut de facto ſola perſonalitas propria Filii unita eſt immediate naturæ humanæ; ſic ſola divina natura communis potuiſſet ſubſtantialiter uniri?

IX. Reſpondeo, quod ſi in natura divina, ultra tres ſubſiſtentias relativas, concipimus etiam ſubſiſtentiam abſolutam, qua hic Deus præintellectus tribus divinis perſonis, ſeu præciſus ab illis, ſubſiſtat, quæ eſt ſubſiſtentia communis: ſic dico, naturam divinam ita ſubſiſtentem, poſſe immediate uniri naturæ humanæ, vel cuilibet creatæ. Ita ex S. Thom. 3. *p. q. 3. a. 3. ad* 1. dicente: *Sicut igitur nunc poſitis proprietatibus perſonalibus in Deo, dicimus tres perſonas: ita excluſis per intellectum proprietatibus perſonalibus, remanebit in conſideratione noſtra divina, ut ſubſiſtens, & ut perſona. Et per hunc modum poteſt intelligi, quod aſſumat naturam humanam ratione ſuæ ſubſiſtentiæ, vel perſonalitatis*. Et ad 2. *Etenim* (inquit) *circumſcriptis per intellectum perſonalitatibus trium perſonarum remanebit in intellectu una perſonalitas Dei, ſicut Judæi intelligunt: ad quam poterit terminari aſſumptio, ſicut nunc dicimus terminari ad perſonam Verbi*. In eo tamen caſu omnes tres divinæ perſonæ conciperentur incarnari, quia ſubſiſtentia illa eſſet communis omnibus. Verum ſi in natura divina præciſis perſonalitatibus nulla concipiatur ſubſiſtentia; ſic dico, naturam divinam non poſſe concipi ut aſſumentem alienam naturam. Ita ex S. Th. laudato: ubi eſto doceat, naturam abſtractam a perſonalitate poſſe aſſumere; ſupponit tamen, ut diximus, quod natura ſic abſtracta remaneret natura divina ut ſubſiſtens, vel ut perſona. Ratio autem eſt. Quia natura divina ſpoliata omni ſubſiſtentia non poſſet ſubſtantialiter humanæ naturæ communicari, eam complendo in eſſe ſubſtantiali naturæ; quia in hoc genere jam completa eſſet: nec ipſam ſubſtantialiter complendo in ratione ſubſiſtentis, quia ſupponitur natura divina omni ſubſiſtentia ſpoliata.

X. Hinc ſurgit alia ratio contra Nominales ſic. Perſona Verbi unita eſt immediate ſolum per id, quo poterat immediate ſubſtantialiter complere naturam humanam: ſed ſola perſonalitate, ac ſubſiſtentia propria poterat immediate naturam humanam complere; ergo &c. Min. prob. Natura humana in ratione naturæ eſt completa, & ſolum eſt incompleta in ratione ſubſiſtentis, cum careat propria ſubſiſtentia; ergo perſona divina ſolum poteſt eam immediate complere per perſonalitatem, non per naturam.

§. II.

Solutio Objectionum.

XI. OBjicies primo contra primum Aſſertum. Verbum divinum per ſe primo, & immediate unitum fuit humanitati per ſuam ſubſiſtentiam, qua ſubſiſtit in ſe: ſed hæc non eſt quid relativum, ſed abſolutum; ergo &c. Maj. patet, quia Verbum divinum per ſe unitum fuit ad reddendam ſubſiſtentem humanitatem. Min. vero prob. primo. Quia S. Auguſt. *l. 7. de Trinit. c. 4. & 6.* docet, Deum ſubſiſtere ad ſe, non ad aliud, ſed relative. —— Secundo. Quia ſubſiſtere, eſt in ſe, & per ſe exiſtere, proprium enim eſt ſubſtantiæ: relativum autem ſolum eſt ad aliud exiſtere.

II. Reſpondeo, diſt. maj. Qua ſubſiſtit in ſe ſubſiſtentia propria perſonæ, ut ab aliis diſtinctæ, conc. maj. Communi cum aliis perſonis, nego maj. Ad min. autem, nimirum, an ſubſiſtentia propria Perſonæ in divinis ſit quid abſolutum, an de genere relativo: reſpondeo ex dictis, *Tom. 1. in 1. p. q. 4. de divin. Perſonis in Generali, Dub.* 1. §. 3. quod perſona duo dicit, nimirum, ſubſiſtere in ſe, & ſubſiſtere incommunicabiliter alteri perſonæ. Ratione primi non dicit relativum: ratione vero ſecundi illud perſona divina includere debet; quia in divinis omnia communicantur, niſi ubi obſtat relationis oppoſitio. Unde, ut ait D. Thom. *q. 9. de Potentia art.* 4. perſona divina non ſignificat relationem ſignificatione formali; eam tamen includit oblique, & ſignificatione materiali: & in priori ſenſu loquitur S. Auguſt. non poſteriori. Videantur ibi dicta.

XIII. Objicies ſecundo contra idem. Verbum divinum prius communicavit humanitati, quod prius habet in ſe: ſed prius habet in ſe ſubſiſtentiam abſolutam, quam relativam; quia abſoluta in Deo ſunt priora relativis; ergo &c. Maj. probatur. Quia forma prius communicat illum effectum, quem prius in ſe continet: ſicut lux prius communicat aeri eſſe lucidum, quam eſſe calidum, quia illud prius continetur in luce.

XIV. Si hæc objectio convinceret, probaret, quod Verbum divinum prius communicaverit humanitati naturam divinam, quam ſubſiſtentiam, etiam abſolutam; quia illam prius habet in ſe: quod Durandus non admittit. —— Reſpondeo ergo, diſt. maj. Quod prius habet in ſe, in ratione ſub qua ſe communicat, conc. maj. Abſolute, nego maj. Sicut ergo licet prior ſit natura, quam impulſus; tamen actio productiva Spiritus Sancti, non prius communicat naturam, ſed primario impulſum; quia eſt actio per ſe ordinata ad producendum impulſum, non ad communicandam naturam: ita licet ſubſiſtentia abſoluta ſit prior in Verbo, quam ſubſiſtentia perſonalis, ac relativa; prius tamen hanc communicat, quam illam; quia communicavit ſe non in ratione abſoluti, ſed proprietatis perſonalis, ut a Scriptura docemur. In ratione autem proprietatis perſonalis prior eſt ſubſiſtentia relativa, quam abſoluta, imo, quam ipſa natura.

XV. Objicies tertio. Si Verbum per ſe primo communicaſſet humanitati perſonalitatem Filii, ſequeretur primo: quod humanitas Chriſti diceretur Dei filia; cui enim communicatur filiatio, communicatur denominatio filii; hoc autem abſurdum eſt. —— Secundo. Sequeretur, Chriſtum formaliter eſſe quid

relati-

relativum, neque univoce eſſe idem cum nobis. Sequela prob. Nam impoſſibile eſt, quod humanitati Chriſti communicetur aliquid relativum per ſe primo, & quod Chriſtus, ut homo, aliquid relativum non ſit.

XVI. Reſpondeo, neg. primam ſequelam, quæ inſtatur in natura divina. Hæc enim immediate terminatur per filiationem, & tamen non dicitur filia. Ratio autem eſt: quia eſſe Filium eſt prædicatum conveniens, non naturæ, ſed ſoli perſonæ: unde ſolum ſequitur, quod Chriſtus, qui ſupponit pro perſona, ſit Filius Dei, non natura humana.

Ad ſecundam reſpondeo, quod cum dicitur: *Chriſtus ut homo*, vel ſumitur reduplicative, & eſt aliquid pure abſolutum; eſt enim homo per humanitatem ejuſdem ſpeciei cum aliis humanitatibus. Si vero ly *ut* ſumatur ſpecificative, ideſt, perſona habens humanitatem; ſic non eſt pure quid abſolutum, ſed includens relativum, ut nuper dicebamus.

XVII. Objicies quarto contra idem. Ratione illius perſonalitas Verbi terminat humanitatem, ratione cujus eminenter continet perſonalitatem creatam: ſed hanc continet ratione ſubſiſtentiæ abſolutæ; hanc enim continet quia infinita eſt: infinitas autem primo, & per ſe convenit ſubſiſtentiæ abſolutæ, imo & naturæ, & ratione hujus convenit ſubſiſtentiis relativis.

Si reſpondeas, diſt. min. Ratione ſubſiſtentiæ abſolutæ, ut incluſæ in relativa, conc. min. Aliter, neg. min. Ratio ergo qua perſonalitas Verbi continet perſonalitatem creatam, non eſt conceptus relativi, ut præciſus ab abſoluto, ſed ut includens omne abſolutum: & ideo eſto ratione expliciti relativi non contineat perfectionem ſubſiſtentiæ creatæ: quia tamen illam continet ratione abſoluti in illa incluſi, ideo ratione relativi poteſt immediate naturam terminare.

XVIII. Contra eſt. Ergo ratio adæquata terminandi naturam non eſt præciſe ſubſiſtentia perſonalis relativa, ſed relativa, & abſoluta. Reſp. diſt. conſ. Eſt abſoluta ut incluſa in relativa, conced. conſeq. Aliter, nego conſ. Sicut enim perſonalitas relativa terminat immediate naturam divinam, ita & humanam.

XIX. Sed replicatur. Subſiſtentia duo dicit, nempe, perſeitatem independentiæ ab alio, & incommunicabilitatem: ſed perſonalitas relativa licet poſſit præſtare hoc ſecundum, non tamen primum; illud enim a ſola ſubſiſtentia abſoluta etiam naturæ divinæ præſtatur; ergo &c.

Reſpondeo, quod licet ſubſiſtentia relativa, ut præciſa a ſubſiſtentia abſoluta, non poſſit præſtare perſeitatem independentiæ; hanc tamen præſtare poteſt, ut includens ſubſiſtentiam: & de facto perſona Verbi ita fuit unita humanitati. Ex quo ſequitur, ſubſiſtentiam abſolutam unitam quidem fuiſſe humanitati, ſed ratione perſonalitatis relativæ, & ut incluſam in iſta; non vero immediate, ratione ſui. Alias, ut dicebamus, ſi hic Deus communis tribus perſonis fuiſſet immediate unitus; omnes divinæ perſonæ eſſent unitæ, & incarnatæ, non ſola perſona Verbi.

XX. Objicies quinto contra ſecundum Aſſertum. Perſona, ut terminans humanitatem, eſt realiter idem cum natura divina; ergo ſi humanitas per ſe primo unitur cum perſona Verbi, per ſe primo uniretur cum natura divina. Conſ. probatur. Quia enim viſio beata unitur divinæ naturæ, & divina natura eſt idem cum divinis perſonis, æque primo unitur cum illa, & cum iſtis.

XXI. Reſpondeo, diſt. ant. Realiter idem, virtualiter tamen diverſa, conc. ant. Aliter, neg. antec. Hæc ergo virtualis diſtinctio, quæ eſt inter perſonam divinam, & naturam, ſicut ſufficit, ut communicetur ad intra natura, quin communicetur perſona divina; unde Filio primo, & per ſe communicatur natura, illi tamen non communicatur paternitas: ita ſufficit, ut primo, & per ſe communicetur humanitati perſona, non autem primo, per ſe natura divina. Ad probationem autem conſ. diſparitas ex dictis eſt. Quia viſio beata unitur Deo in aliquo communi, nempe, Deo, ut viſibili: unde ſequitur, ut uniatur immediate omnibus prædicatis divinis. At humanitas unitur per ſe in prædicato notionali, & proprio: unde non ſequitur, quod ex quo per ſe unitur huic, per ſe etiam uniatur naturæ.

XXII. Dices. Natura divina ſpecialiori modo unita eſt carni, quam perſona Patris, & Spiritus Sancti: ſed iſtæ unitæ ſunt ſaltem mediate; ergo illa unita eſt immediate.

Reſpondeo, omiſſo ant. neg. conſ. Natura enim divina ſpeciali modo unita eſt carni; quia unita eſt mediante divina perſona, cum qua identificatur. At perſona Patris, & Spiritus Sancti, non ſunt unitæ mediante perſonalitate Filii, a qua realiter diſtinguuntur; ſed ſolum mediante natura divina communi omnibus. Et ideo remotius iſtæ uniuntur humanitati, quam illa: & dici poteſt, quod natura divina in perſonalitate Verbi ſit incarnata, quod dici nequit de perſonis Patris, & Spiritus Sancti.

XXIII. Objicies ſexto. Ideo Incarnatio non fuit immediate facta in aliquo abſoluto, quia alias tres divinæ perſonæ fuiſſent incarnatæ: ſed hæc ratio non probat; ergo &c. Min. prob. Principium, quo Pater generat, primario, & in recto eſt aliquid abſolutum, nempe, divinus intellectus: & tamen non inde ſequitur, quod omnes tres divinæ perſonæ generent; ergo &c. Maj. eſt doctrina a nobis tradita, *Tract. de Trinit.* Conſ. vero prob. Paternitas unitur intimius naturæ divinæ, quam ei uniatur humanitas; ſed ex unione paternitatis cum deitate non ſequitur, quod tres divinæ perſonæ ſint Pater; ergo licet humanitas uniatur cum aliquo abſoluto, non ſequitur, quod tres divinæ perſonæ ſint homo.

XXIV. Reſpondeo, diſparitatem eſſe. Quia generare, & eſſe Patrem dicit quidem principium *Quo* abſolutum in recto, ſed ut modificatum paternitate: quæ, utpote relative oppoſita illis perſonis, eſt incommunicabibilis: & ideo licet omnem perſonæ habeant naturam, & intellectum: quia tamen in illis non reperiuntur cum tali modificatione, non ſequitur, quod dicantur generare. & eſſe Patrem. At aſſumere humanitatem non eſt incommunicabile aliis perſonis, ut ſtatim videbimus: & ideo ſi de facto aſſumptio conveniret ratione alicujus communis, & abſoluti, omnes tres perſonæ dicerentur aſſumere.

DUBIUM IV.

An plures Perſonæ Divinæ poſſint ſimul aſſumere eadem numero Naturam Creatam?

§. I.

Supponitur id, quod Certum eſt.

I. QUamlibet ex divinis perſonis poſſe diviſim ab alia humanam, vel aliam creatam naturam aſſumere, eamque ſibi hypoſtatice unire, certum eſt, ait S. Thom. *3. p. q. 3. a. 5.* Nam *Aſſumptio*, ex dictis, *duo importat, ſcilicet ipſum actum aſſumentis, & terminum aſſumptionis. Principium autem actus eſt virtus divina: terminus autem eſt perſona. Virtus autem divina communiter, & indifferenter ſe habet ad omnes perſonas. Eadem etiam eſt communis ratio perſonalitatis in tribus perſonis, licet proprietates perſonales ſint differentes. Quandocumque autem virtus aliqua indifferenter ſe habet ad plura, poteſt ad quodlibet eorum ſuam actionem terminare: ſicut patet in potentiis rationalibus, quæ ſe habent ad oppoſita, quorum utrumque agere poſſunt. Sic ergo divina virtus potuit naturam humanam unire perſonæ Patris, vel Spiritus Sancti, ſicut univit eam perſonæ Filii. Et ideo dicendum, quod Pater, vel Spiritus Sanctus potuit carnem aſſumere, ſicut & Filius.* Ita D. Thom. in corp. In arg. autem *Sed contra* ſic diſcurrit: *Quidquid poteſt Filius, poteſt Pater, & Spiritus Sanctus, alioquin non eſſet eadem potentia trium perſonarum: ſed Filius potuit incarnari; ergo ſimiliter Pater, & Spiritus Sanctus.*

II. Sed dices. Saltem Pater non poteſt incarnari. Primo. Quia Pater eſt innaſcibilis: ſi autem incarnaretur, deberet generari, & naſci —— Secundo. Deberet dici Filius Virginis: & ſic eſſet Pater, & ſimul Filius. —— Tertio. Incarnatio eſt miſſio: Pater autem cum a nullo procedat, non poteſt eſſe miſſus, ut docet S. Thom. 1. *p. q. 43. a. 4.* —— Tandem: Perſona incarnata facit homines filios adoptivos Dei: filiatio autem adoptiva, utpote participatio filiationis naturalis, per ſolum Filium naturalem dari poſſe videtur.

III. Reſpondeo, nego ant. Ad primam probationem dico cum S. Thom. ibi, ad 3. *Quod Patri convenit eſſe innaſcibilem ſecundum nativitatem æternam, quod non excluderet nativitas temporalis.*

Ad ſecundam dico, nullam fore repugnantiam, quod Pater æternus diceretur Filius temporalis Virginis: non tamen dici poſſet Filius naturalis Dei, quia non haberet ſibi unitam filiationem naturalem; ſed potius diceretur *Pater æternus*. Neque ex hoc ſequeretur confuſio perſonarum: *Nam filiatio temporis, qua Chriſtus dicitur Filius hominis, non conſtituit perſonam ipſius, ſicut filiatio æterna; ſed eſt quiddam conſequens nativitatem temporalem. Unde ſi per hunc modum nomen filiationis ad Patrem, vel Spiritum S. transferatur; nulla ſequeretur confuſio divinarum perſonarum.* Ita S. Th. ibi, *ad* 1.

Ad tertiam dico cum eodem S. Thom. *ad* 3. quod Incarnatio dicitur miſſio, quando perſona, quæ incarnatur ab alia procedit: cum autem Pater a nullo procedat, ſi incarnaretur, non diceretur Miſſus.

Ad quartam dico cum eodem, ad 2. *Quod filiatio adoptiva eſt quædam participata ſimilitudo filiationis naturalis; ſed fit in nobis appropriate a Patre, qui eſt principium naturalis filiationis; & per donum Spiritus Sancti, qui eſt amor Patris, & Filii, ſecundum illud, Galat.* 4. Miſit Deus Spiritum Filii ſui in corda noſtra clamantem, Abba Pater. *Et ideo, ſicut Filio incarnato, adoptivam filiationem accepimus ad ſimilitudinem filiationis naturalis ejus; ita Patre incarnato, adoptivam filiationem reciperemus ab eo, tamquam a principio naturalis filiationis; & a Spiritu Sancto, tamquam a nexu communi Patris, & Filii.*

IV. Certum etiam eſt, tres perſonas divinas poſſe eamdem naturam humanam terminare mediate. Caſu enim, quo hic Deus, abſoluta ſubſiſtentia ſubſiſtens, humanitatem immediate terminaret; eam dicerentur mediate terminare etiam omnes tres divinæ perſonæ.

Tota difficultas eſt: An tres divinæ perſonæ poſſint ſimul immediate terminare eamdem numero naturam per propriam, & perſonalem ſubſiſtentiam; eamque triplici ſubſiſtentia reddere perſonatam? Negat Scotus, in 3. *diſt.* 1. *q.* 2. Affirmat S. Thomas, & cum eo communius Theologi.

§. II.

Reſolutio Dubii.

V. DIco. Tres perſonæ divinæ poſſunt ſimul aſſumere eamdem numero naturam, eamque triplici ſubſiſtentia reddere perſonatam. Ita S. Thom. *3. p. q. 3. a. 6.* cujus ratione ſic probo. Hoc non repugnat, neque ex parte divinarum perſonarum, neque ex parte humanitatis, neque ex parte principii aſſumentis. Non repugnat ex parte primi. Si enim tres divinæ perſonæ non ſe ſe excludunt a communione ejuſdem

naturæ divinæ; non videtur ratio, cur ſe ſe excludere debeant a communione in eadem natura creata. Non repugnat ex parte ſecundi. Nam *In Myſterio Incarnationis*, ut ſcribit Auguſt. Epiſt. 3. modo 137. ad Voluſianum, *tota ratio facti eſt potentia facientis*; ergo magis circa hoc eſt judicandum ſecundum conditionem divinæ perſonæ aſſumentis, quam ſecundum conditionem naturæ humanæ aſſumptæ. Eo vel magis, quod ſi natura humana, eſto finita, terminatur tamen a perſona Verbi ſimpliciter infinita; cur non poterit ab aliis, etiam etſi infinitis, terminari? Neque repugnat ex parte tertii. Nam principium aſſumptionis eſt commune tribus Perſonis: *Sic ergo* (concludit S. Thom.) *non eſt impoſſibile divinis perſonis, ut duæ, vel tres aſſumant unam naturam humanam. Eſſet tamen impoſſibile, ut aſſumerent unam hypoſtaſim, vel unam perſonam humanam, ſicut & Anſelmus dicit, Lib. 2. Cur Deus homo, cap. 9. Quod plures perſonæ non poſſunt aſſumere unum eumdemque hominem in unitate perſonæ.*

VI. Dices, repugnare ex parte naturæ humanæ, quæ cum limitata ſit, terminata ab una ſubſiſtentia, non eſt amplius terminabilis ab aliis.

Sed contra. Si limitatio humanitatis non impedit, quin terminetur ab una ſubſiſtentia infinita, neque obſtabit, quin ſit terminabilis ab aliis. Si enim obſtaret, maxime quia per unam ſubſiſtentiam divinam adæquate terminatur: ſed hoc, juxta Scotum, obſtare nequit; quod probo. Nam, juxta ipſum, licet corpus ſit adæquate circumſcriptum ab uno loco, non obſtat ejus finitati, quod circa ipſum duplicetur præſentia, & ſimul ponatur in alio loco, vel etiam in pluribus; ergo a pari, licet humanitas finita ſit, & adæquate terminata una ſubſiſtentia, poterit, ſtante finitate, per potentiam Dei alia ſubſiſtentia adhuc ſimul terminari. Ideo enim apud Scotum, corpus licet habeat duplicem præſentiam localem adæquatam, non deſinit eſſe finitum; quia hoc non habet ab intrinſeco, & naturaliter, ſed ab extrinſeco, & obedientialiter: ſed etiam humanitas licet triplici ſubſiſtentia terminaretur, hoc non haberet ab intrinſeco, & connaturaliter, ſicut natura divina, ſed ſolum obedientialiter; quia, ut dicebamus ex Auguſtino: *In Myſterio Incarnationis tota ratio facti eſt potentia facientis*; ergo &c.

§. III.

Reſpondetur Rationibus Scoti.

VII. ARguit, primo. Ideo natura divina eſt capax, ut tribus ſubſiſtentiis terminetur, quia eſt infinita; ergo ideo natura humana non erit capax, quia eſt finita.

Si reſpondeas, diſt. ant. Ideo eſt capax &c. ut terminetur ab intrinſeco, connaturaliter, & ut idem cum illis, conc. maj. Ideo præciſe, neg. maj. Non enim eſſe præciſe terminabilem pluribus ſubſtentiis arguit infinitatem; ſed eſſe terminabilem connaturaliter, tamquam ſibi debitis, & ſibi realiter identificatis, ſicut eſt natura divina: qualis certe non eſſet natura humana, quæ ſi tribus ſubſiſtentiis divinis terminaretur, eis tamquam extraneis, a ſe realiter diſtinctis, & obedientialiter terminaretur.

VIII. Contra inſtat. Infinitas, & illimitatio non oritur ex ſola identitate unius rei cum altera, & connaturalitate, ſed ex aptitudine, qua una res poteſt infinite ſe communicare: ſi enim daretur aliqua albedo, quæ ex ſe poſſet infinitos parietes dealbare; licet ab eis diſtincta realiter, & ſolum adventitia foret, adhuc tamen eſſet infinita; ergo &c.

IX. Sed hæc inſtantia ſolvenda eſt etiam a Scoto, Primo. Nam ſi unum corpus haberet ſimul, & connaturaliter plures præſentias locales adæquatas, & ſibi identificatas, illud certe, juxta Scotum, eſſet infinitum: & tamen ſi illas habeat tamquam adventitias, & ex potentia Dei eas multiplicantis, infinitum non eſt, ſed finitum. Secundo. Sicut infinita eſſet albedo, quæ poſſet infinitos parietes afficere; ita eſſet infinita ſi unum corpus infinitum afficeret: ſed humanitas Chriſti communicatur ſubſiſtentiæ Verbi, quæ eſt infinita, quin evadat infinita; ergo poſſet communicari etiam aliis divinis ſubſiſtentiis, quin evaderet infinita.

X. Reſpondeo igitur, neg. conſ. Aliud enim eſt, poſſe ſe communicare alicui infinito: aliud poſſe, ſe ei communicare infinite, ſeu modo infinito. Humanitas autem ſicut de facto communicatur ſubſtantiæ Verbi infinitæ, non evadit infinita; quia communicatur ei finito modo: ita nec evaderet infinita, ſi communicaretur aliis, quia eis communicaretur finito modo. Neque eſt ſimile de albedine, quæ, ſi afficeret infinita ſubjecta, deberet procul dubio eſſe infinitæ vel intenſionis, vel extenſionis, quia ea afficeret per modum cauſæ formalis, quæ in ſe habere debet quod communicat. Natura autem humana ad divinas ſubſiſtentias non ſe haberet, ut cauſa formalis communicans; ſed ut cauſa mere paſſive obedientialiter ab eis accipiens eſſe: potentia autem obedientialis non ſupponit infinitatem in recipiente, ſed ſolum in potentia activa communicantis, & dantis. Unde ſequeretur, eſſe quidem infinitam potentiam Dei triplici ſubſiſtentia aſſumentis eamdem naturam; non tamen eſſe infinitam naturam aſſumptam: ſicut non eſt infinita, quamvis aſſumpta a ſola ſubſiſtentia Verbi, quæ eſt infinita.

XI. Arguit ſecundo. Non poteſt unum & idem a pluribus adæquate pendere: at ſi natura creata tribus perſonis divinis uniretur: a pluribus totaliter, & adæquate penderet, ergo &c. Maj. probatur. Hac etiam ratione idem effectus non poteſt a pluribus cauſis totalibus, & adæquatis produci; alias quælibet earum eſſet totalis, ac adæquata, & non eſſet; quia ſupponeret aliquid non productum ab una cauſa, & producibile per aliam cauſam.

XII. Reſpondeo primo, neg. maj. Quia conſortium alterius cauſæ impedit tantum, ne alia cauſa ſit totalis; cum impedit, ne totum effectum producat. Verum in ſuppoſitione, de qua agitur, id nulla perſona impediret: nam per ſubſiſtentiam Patris humanitas ita ſubſiſteret, ut ea ſublata, ſubſiſteret adhuc per aliam ſubſiſtentiam, Filii nimirum, aut Spiritus Sancti.

Reſpondeo ſecundo, major. eſſe veram effectu, qui ſit idem tam genere, quam ſpecie. Si enim ſit idem genere, ſpecie tamen diverſus, poteſt a pluribus cauſis totalibus produci. Sic viſio, & auditio etſi in genere ſenſationis idem ſint; quia tamen ſpecie differunt, ſic viſio eſt totaliter a potentia viſiva, ut non ſit ab auditiva; & auditio eſt ab auditiva totaliter, ut non ſit a viſiva. Cum ergo tres ſubſiſtentiæ divinæ, licet præſtent effectum genere eumdem, nempe, ſubſiſtere: eum tamen in ratione quaſi ſpecifica ſubſiſtendi diverſæ rationis ſint; ut patet in natura divina, quæ alio modo ſubſiſtit in Patre, alio in Filio, & alio in Spiritu Sancto: hinc eſt, quod ſi hæ tres ſubſiſtentiæ uni naturæ creatæ communicarentur; unaquæque redderet quidem eam adæquate ſubſiſtentem, ſed ſub una, & alia ratione ſpecie diverſa. Et ſic unaquæque expleret capacitatem illius naturæ ad ſubſiſtendum in ſua ratione, non autem in omni ratione.

XIII. Sed inſtabis primo. Una forma ſubſtantialis ita explet capacitatem materiæ; ut eam non relinquat capacem ſimul habendi aliam formam ſubſtantialem, etſi diverſæ rationis, & ſpeciei ſit; ergo a pari. —— Secundo. Unus color, puta, albus, ita explet capacitatem ſui ſubjecti; ut in illo non permittat alium colorem, licet diverſæ ſpeciei —— Tertio. Unum accidens ita eſt in uno ſubjecto, ut non poſſit in alio ſubjecto eſſe; ergo una natura ita in una ſubſiſtentia ſubſiſtit, ut non poſſit ſubſiſtere in alia.

XIV. Reſpondeo ad ſingula. Ad primum diſparitas, quoad præſens, eſt. Quod illa duplex forma ſubſtantialis, ſpecie diverſa, conſtitueret in eadem materia duplicem naturam ſubſtantialem ſpecie diverſam: eadem autem materia non eſt capax, ut ſimul ſit in duplici natura ſubſtantiali, puta, equi, & leonis. At ſubſiſtentia non conſtituit naturam, ſed perſonam: eadem autem natura capax eſt ſubſiſtendi in duplici perſona diverſæ rationis, ut patet in natura divina.

Ad ſecundum dico, duos colores ſpecie diverſos non poſſe eſſe in eodem v. g. pomo: non quia ſpecie diverſi: ſed quia cum ſint contrarii, puta, album, & nigrum, invicem ſe a ſubjecto excludunt. Perſonæ autem divinæ, ſe quidem excludunt a communione ejuſdem perſonæ; non autem a communione in eadem natura.

Ad tertium quidam admittunt, idem accidens poſſe ſupernaturaliter poni in duplici ſubjecto. Verius tamen do antecedens, & diſparitas eſt. Quia accidens, ut docent Metaphyſici, ſumit ſuam unitatem numericam a ſubjecto: unde unum accidens numero nequit eſſe, niſi in uno ſubjecto. At natura non ſumit ſuam unitatem numericam a ſubſiſtentia. Quare natura divina una numero eſt, licet in tribus perſonis ſit.

XV. Arguit tertio. Humanitas terminata propria ſubſiſtentia nequit terminari aliena; ergo humanitas terminata una ſubſiſtentia aliena, puta, Verbi, nequit ſimul alia terminari.

XVI. Reſpondeo, neg. conſ. & diſparitas eſt. Quia humanitas, quæ habet propriam ſubſiſtentiam, per ſe, & in ſe ſubſiſtit: quæ vero alienam, per ſe, & in ſe non ſubſiſtit, ſed in alio. Humanitas autem, quæ per ſe, & in ſe ſubſiſtit, capax non eſt alterius ſubſiſtentiæ; quia per propriam ſubſiſtentiam fit proprii juris, ac proinde non poteſt fieri alieni juris: alioquin ſimul eſſet proprii juris, & non eſſet. E contra humanitas, quæ ſubſiſtit in alio, poteſt eſſe duplici titulo juris alieni, per duplicem alienam ſubſiſtentiam; ſeu per conjunctionem cum duplici perſona, quæ natura aſſumpta ſuperior ſit.

XVII. Dices tamen. Natura per ſubſiſtentiam ſive propriam, ſive alienam redditur incommunicabilis alteri ut ſuppoſito; ergo natura humana terminata una ſubſiſtentia, etiam aliena, non poteſt communicari alteri etiam alienæ.

Reſpondeo, diſt. ant. Natura reduplicative, ut ſubſiſtens, conc. ant. Natura ſpecificative, ſeu natura, quæ eſt ſubſiſtens, nego ant. Oppoſitum enim oſtendit natura divina, quæ tribus perſonis communicatur. Solum ergo incommunicabilis eſt natura, quatenus ſubſiſtens eſt. Nimirum, ſequitur, quod alia divina perſona non poſſit aſſumere naturam, ut ſubſiſtentem, aſſumendo etiam ſubſiſtentiam; non vero, quod non poſſit aſſumere eamdem naturam, ſubſiſtentiam non aſſumendo.

XVIII. Inſtabis. Aſſumpptio fit, & terminatur ad unitatem perſonæ; ergo tres perſonæ ita unirentur uni naturæ, ut ex iis fieret una perſona.

Nego conſ. quæ non bene infertur. Deberet enim inferri ſic; ergo tres perſonæ ita unirentur, ut ex ſingulis fierent ſingulæ perſonæ. Ut enim docet S. Thom. 3. part. quæſt. 3. art. 6. ad 2. *Illa poſitione facta, humana natura eſſet aſſumpta in unitate, non unius perſonæ; ſed in unitate ſingularum perſonarum: ita ſcilicet, quod ſicut divina natura habet naturalem unitatem cum ſingulis perſonis; ita natura haberet unitatem cum ſingulis per aſſumptionem.* Sicque ex natura, & Patre fieret una perſona ſubſiſtens in natura divina, & humana: ex natura, & Filio fieret una perſona Filii ſubſiſtens &c. Unde illa natura ſubſiſteret in tribus perſonis, non in una ſolum.

XIX. Arguit quarto. Si tres perſonalitates divinæ eſſent ſimul in eadem natura creata; de illa natura dici poſſet, primo: quod eſſet ſimul Pater, Filius, & Spiritus Sanctus, ac proinde ingenitum, & genitum de ea dici poſſent. Secundo: quod Pater eſſet Filius; ſicut dicitur, quod homo ſit Verbum, eo quod in perſona Verbi ſubſiſtat. Aſſumptum probatur.

tur. Nam valeret: *Hic homo eſt Pater, Filius eſt hic homo; ergo Filius eſt Pater.* Quæ abſurda ſunt.

XX. Reſpondeo, primum in eo caſu non fore abſurdum, nempe, dicere, quod idem homo eſſet ſimul Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus. Ratio eſt, Quia in hac propoſitione: *Idem homo eſſet ſimul Pater, Filius, & Spiritus Sanctus*, ſubjectum *homo* ſupponeret pro natura, prædicatum vero *Pater, Filius, & Spiritus Sanctus*, pro perſonis: & ſenſus eſſet, quod eadem natura tribus ſubſiſtentibus, Patris, Filii, & Spiritus Sancti ſubſiſteret. Poſſet etiam dici; *Hic homo*, ut ſupponit pro perſona Patris, *Eſt ingenitus*, & ut ſupponit pro perſona Filii, *eſt genitus. Si quis autem* (inquit S. Thom. hoc art. 6. ad 3.) *ulterius procederet: Homo eſt ingenitus: Filius eſt homo; ergo Filius eſt ingenitus: eſſet fallacia figuræ dictionis, vel accidentis. Sicut & nunc dicimus, Deum eſſe ingenitum, quia Pater eſt ingenitus; nec tamen poſſumus concludere, quod Filius ſit ingenitus, quamvis ſit Deus.* Eadem ratione ſicut non valet in Deo: hic Deus eſt Pater: Filius eſt hic Deus; ergo Filius eſt Pater; ſic non valeret: hic homo eſt Pater: Filius eſt hic homo; ergo Filius eſt Pater. Arguitur enim a non diſtributo ad diſtributum: non enim omne, quod eſt hic homo, eſt Pater, ſicut neque omne, quod eſt hic Deus, eſt Pater.

§. IV.

An Caſu, quo tres divinæ Perſonæ aſſumerent eamdem naturam humanam, eſſent Unus Homo?

XXI. RESpondeo affirmative. Ita S. Thom. 3. *part. quæſt.* 3. *art.* 6. *ad* 1. dicens: *Hac poſitione facta, ſcilicet, quod tres perſonæ aſſumerent unam naturam humanam; verum eſſet dicere, quod tres perſonæ eſſent unus homo, propter unam naturam humanam. Sicut nunc verum eſt dicere, quod tres perſonæ ſunt unus Deus, propter unam divinam naturam.* Rationem autem hujus tradiderat S. Doctor, 1. *part. quæſt.* 39. *art.* 3. Quia hæc eſt differentia inter concretum ſubſtantivum, quale eſt *Homo*, & concretum adjectivum, quale eſt *Humanum*; quod concretum ſubſtantivum ſignificat natura per modum ſubſtantiæ: ſubſtantia autem ſicut per ſe habet eſſe, ita per ſe habet unitatem, vel pluralitatem, non vero a ſuppoſito in quo eſt. Unde, ut multiplicetur concretum ſubſtantivum, non ſufficit, ut multiplicentur ſuppoſita; ſed debent etiam multiplicari formæ, ſeu naturæ: ſed forma ſignificata per hoc ſubſtantivum *Homo*, eſt humanitas, ſicut forma ſignificata per hoc ſubſtantivum *Deus*, eſt Deitas; ergo, ut eſſent tres homines, non ſolum deberent eſſe tria ſuppoſita habentia humanitatem, ſed tria habentia tres humanitates: ſicut, ut eſſent tres Dii, non ſat eſſet, ut eſſent tria ſuppoſita habentia deitatem, ſed tria habentia tres deitates. At concretum, ſeu nomen adjectivum ſignificat aliquid per modum accidentis, quod inhæret ſubjecto: accidentia autem, ſicut eſſe habent a ſubjecto, ita ex ſubjecto accipiunt unitatem, vel pluralitatem. Unde, ut concretum adjectivum multiplicetur, ſufficit, ut multiplicentur ſuppoſita, vel ſubjecta, etiamſi non multiplicentur formæ. Et quia ſi tres divinæ perſonæ aſſumerent eamdem humanitatem, illa humanitas eſſet in tribus ſuppoſitis; ideo dici poſſent tres humani, ſicut in divinis dicuntur tres divini: ideſt, tres habentes humanitatem, ſicut tres habentes deitatem.

Nec dicas, hoc concretum ſubſtantivum *Homo*, eſſe idem, ac *habens humanitatem*; ergo ſi eſſent tres habentes humanitatem eſſent tres homines. —— Nam eſto ſint idem ex parte rei ſignificatæ; in modo tamen ſignificandi diverſa ſunt. Nam *Homo* ſignificat humanitatem per modum ſubſtantiæ, & per ſe exiſtentis; *Habens* vero *humanitatem* eam ſignificat adjective, & ut in ſubjecto eam habente: & ideo dici poſſent tres habentes humanitatem, ſicut in divinis tres habentes deitatem: non vero tres homines, ſicut nec in divinis tres Dii.

XXII. Sed dices. Hoc nomen *Homo*, eſto per ſe ſit ſubſtantivum, in caſu tamen præſenti, ex modo ſignificandi eſſet adjectivum. Quod probo. Nam humanitas aſſumpta a tribus divinis perſonis non ſubſiſteret in ſe, ſed in illis: atqui nomen ſubſtantivum debet ſignificare formam per modum per ſe ſubſiſtentis; ergo &c.

XXIII. Reſpondeo, neg. ant. Ad prob. diſt. maj. Sed in illis, ut habita ab illis, conc. maj. Ut adjacens illis, nego maj. Ut autem humanitas adjective diceretur de tribus divinis perſonis; deberet ſignificari per modum alicujus accidentaliter adhærentis illis, ut ſubjectus, a quibus unitatem acciperet: cum ergo humana natura aſſumpta ſignificaretur quidem ut habita, non tamen, ut accidentaliter adjacens tribus divinis perſonis, ſed eſſet ſubſtantialiter illis unita in unitate perſonæ; fieret, quod homo diceretur de illis ſubſtantive, non adjective.

XXIV. Nec valeret dicere, quod adveniret tribus divinis perſonis habentibus eſſe completum. —— Ex hoc enim non ſequitur, eam habituram rationem accidentis reſpectu illarum; quia adveniret illis in communionem illius eſſe completi. Unde S. Thom. 3. p. quæſt. 2. art. 6. ad 2. *Illud* (inquit) *quod advenit poſt eſſe completum, accidentaliter advenit, niſi trahatur in communionem illius eſſe completi. Sicut in reſurrectione corpus adveniet animæ præexiſtenti, non tamen accidentaliter quia ad idem eſſe aſſumetur, ut ſcilicet corpus habeat eſſe vitale per animam. Non eſt autem ſic de albedine; quia aliud eſt eſſe albi, & aliud eſt eſſe hominis, cui advenit albedo. Verbum autem Dei ab æterno eſſe completum habuit ſecundum hypoſtaſim, ſeu perſonam: ex tempore autem advenit ei natura humana, non quaſi aſſumpta ad unum eſſe, quod eſt naturæ, ſicut corpus aſſumptum ad eſſe animæ, ſed ad unum eſſe, prout eſt hypoſtaſis, vel perſonæ. Et ideo humana natura non unitur accidentaliter Verbo Dei.* Hæc S. Thomæ doctrina præ oculis habenda eſt; ut tueamur, contra Neſtorium, unionem Verbi cum humanitate non fuiſſe accidentalem, ſed ſubſtantialem. De quo, Quæſt. ſequenti. Dub. 2.

XXV. Dices adhuc. Caſu, quo plures perſonæ divinæ aſſumerent eamdem humanitatem; illa humanitas quaſi tribueret cuilibet ſuum effectum formalem, & faceret hominem unamquamque perſonam: ſed cum aliqua forma tribuit pluribus ſuppoſitis ſuum effectum formalem, effectus ille multiplicatur, etſi forma illa non multiplicetur: caſu enim, quo duo homines haberent eamdem veſtem, dicerentur duo veſtiti: & caſu, quo duo corpora haberent eamdem ubicationem, dicerentur duo locata; ergo &c.

XXVI. Reſpondeo, neg. min. Quæ inſtatur exemplo deitatis, quæ facit Deum unamquamque perſonam; & tamen non poſſunt dici tres Dii. —— Ad exempla autem allata diſparitas eſt. Quia veſtitum, & locatum ſunt nomina adjectiva; ideoque multiplicantur ad multiplicationem ſubjecti: at homo eſt nomen ſubſtantivum, quod non multiplicatur, niſi cum ſuppoſitis multiplicentur etiam formæ.

DUBIUM V.

An una Perſona Divina poſſit aſſumere plures Humanitates?

§. I.

Reſolvitur Dubium.

I. DIco. Una Perſona divina poteſt aſſumere plures humanitates. Ita S. Thomas, 3. *p. q.* 3. *a.* 7. & Theologi communiter. Probatur autem ex eodem ſic. Quod una divina perſona aſſumat duas, vel plures naturas, nec repugnat ex parte principii aſſumptionis, neque ex parte termini. Non repugnat ex parte principii. Nam ſicut virtus divina, ex quo infinita eſt, de facto in una perſona Verbi cum natura divina univit unam naturam humanam: ita poſſet, ſi vellet, in eadem perſona unire duas, vel plures naturas creatas. Si enim aſſumpta una natura creata, non poſſet aliam aſſumere, limitaretur ad illam virtus aſſumptiva. Quia (inquit S. Thom.) *Illud, quod poteſt in unum, & non in amplius, habet potentiam limitatam ad unum. Potentia autem divinæ perſonæ eſt infinita, nec poteſt limitari ad aliquid creatum.* Hac ratione nec repugnat ex parte termini: Quia perſona divina, quæ eſt terminus aſſumptionis, habet virtutem terminandi infinitam: & licet terminet naturam divinam infinitam, poteſt ſimul terminare, & de facto terminat naturam humanam finitam; ergo multo magis, licet terminet naturam creatam, & finitam, poterit etiam ſimul terminare aliam. Alioquin perſonalitas divina eſſet ita ab illa natura creata abſorpta, & comprehenſa; ut extra illam exire non poſſet, quod dici nequit: cum increatum a creato nequeat comprehendi.

II. Quæres: An ſi una perſona divina aſſumeret duas humanitates, illæ duæ humanitates, ſaltem mediate, invicem mutuo unirentur: ad eum modum, quo natura divina, mediante perſona Verbi, mediate intrinſece unitur humanitati Chriſti?

III. Reſpondeo negative cum S. Thoma citato, *ad* 3. Quia in tantum dum Verbum unitur humanitati, natura divina, mediante illo, intrinſece mediata unitur; quia natura divina ab æterno eſt eadem cum perſonalitate Verbi, quæ humanitati immediate unitur. Sed in caſu poſito, utraque illa humanitas, unita eidem perſonæ divinæ, eſſet realiter ab ipſa perſona diſtincta; neque una aſſumeret aliam, ſed utraque uniformiter ad illam perſonam ſe haberet: & ideo una, mediante altera, non uniretur. Addo: quod una humanitas poſſet eſſe Romæ, altera Bononiæ; ergo neque mediate intrinſece unirentur, ſed una eſſet alteri extrinſeca.

§. II.

An in dicto Caſu illæ duæ Humanitates eſſent dicendæ Unus Homo?

V. REſpondeo affirmative cum S. Thoma citato, *art.* 7. *ad* 2. Ubi implicite retractans opinionem, quæ ibi olim placuerat, in 3. *diſt.* 1. *q.* 2. *art.* 5. *ad* 2. docet, quod in caſu eſſet unus homo, non duo homines. Et ratio eſt. Nam, ut concretum ſubſtantivum dicatur pluraliter, non ſufficit, ut multiplicetur forma, ſed etiam debet multiplicari ſuppoſitum: *Homo enim, qui eſt duobus veſtimentis indutus, non dicitur duo veſtiti, ſed unus veſtitus duobus veſtimentis; & quia habet duas qualitates, dicitur ſingulariter aliqualis, ſecundum duas qualitates.* Similiter ſi unus homo habeat duas artes, non dicitur eſſe duo artifices, ſed unus artifex; quia eſt unicum tantum ſuppoſitum duarum artium. Unde S. Auguſt. *lib.* 7. *de Civit. Dei, cap.* 10. irridens Paganos, qui diſtinguebant Janum a Jove, quia licet eadem perſona, diverſa tamen vis erat Jani, ac Jovis; ait: *Numquid ſi unus homo in diverſis rebus duas habeat poteſtates, aut duas artes; quia ſingularum diverſa vis eſt, ideo duo judices, aut duo dicuntur artifices?* Cum ergo in caſu una eſſet perſona, quæ haberet duas naturas humanas; eſſet unus homo habens duas naturas, non duo homines.

V. Sed dices. Ab eo, a quo ſumitur unitas concreti ſubſtantivi, ſumitur etiam pluralitas: ſed in concretis ſubſtantivis unitas ſumitur a forma, & non a ſuppoſito, ut Dub. præced. dictum eſt; ergo ab ea ſumitur & pluralitas.

VI. Reſpondeo, diſt. maj. ab eo, a quo ſumitur adæquate &c. ſumitur &c. conc. maj. A quo ſumitur inadæquate, nego major. Unitas ergo concreti ſubſtantivi ſumitur adæquate ab unitate tum formæ, tum ſuppoſiti: ita ut, quovis ex his multiplicato, niſi multiplicetur utrumque, ſemper aderit unitas impediens pluralitatem, & numerum. Quare ſicut licet multiplicentur ſuppoſita, ſi tamen non multiplicentur formæ, non habetur pluralitas concreti ſubſtantivi: ita non habebitur pluralitas, ſi licet multiplicentur formæ, non tamen multiplicentur ſuppoſita. Et ratio horum eſt. Quia nomen ſubſtantivum affectum termino numerali, æqualiter accipitur, & ſupponit tam pro formali, ſeu natura, quam pro materiali, ſeu ſuppoſito.

VII. Dices ſecundo. Ubi ſunt plura individua naturæ humanæ, ibi ſunt plures homines: ſed in caſu, quo una perſona aſſumeret plures humanitates, illæ eſſent plura individua naturæ humanæ: quia individuum conſtituitur per naturam individuam, ſicut ſpecies per naturam ſpecificam: illæ autem humanitates haberent duas naturas individuas; ergo &c.

VIII. Reſpondeo, diſt. maj. plura individua in concreto, ibi ſunt &c. conc. maj. plura individua in abſtracto, nego major. in caſu autem illæ duæ humanitates aſſumptæ eſſent quidem duo individua in abſtracto, ſeu duæ naturæ individuæ; in concreto tamen eſſent unum: quia in unico ſuppoſito ſubſiſterent, ideoque eſſent unus homo.

IX. Dices tertio. Si perſona divina aſſumeret duas naturas diverſæ ſpeciei, puta, hominis, & columbæ, haberent idem ſuppoſitum: & tamen non eſſent unum, ſed plures. Rurſus: poſſet una mori, alia non: repugnat autem, idem ſimul mori, & non mori.

X. Reſpondeo, quod ſi perſona divina aſſumeret duas naturas diverſæ ſpeciei; illæ eſſent unum unitate ſuppoſiti, ſeu eſſet unum ſuppoſitum habens illas duas naturas: non enim repugnat, ea, quæ diverſa ſunt, prout conveniunt in aliquo uno, eſſe unum, quod reſpectu unius eſſet homo, reſpectu alterius eſſet avis: & ſic ſecundum unam naturam mori poſſet, ſecundum aliam vivere: eo modo ſimili, quo Chriſtus ſecundum naturam humanam mortuus eſt, non vero ſecundum divinam.

QUÆSTIO VII.

De unione Verbi cum Humanitate.

IN unione, qua natura humana cum perſona Verbi unita eſt, poſſumus conſiderare eſſentiam, proprietates, & conſequentia ad ipſam. Unde quæremus, primo: Quid ſit hæc unio. Secundo: An ſubſtantialis fuerit, indiſſolubilis &c. Tertio: An ex eo ſecuta fuerit naturarum confuſio, idiomatum communicatio &c.

DUBIUM I.

In Quo poſita ſit Unionis Eſſentia?

§. I.

Quid ſit Unio Formaliter ſumpta?

I. UNio humanitatis cum Verbo conſiderari poteſt active, & paſſive. Active eſt actio Dei unientis humanitatem cum Verbo, quæ alio nomine dicitur unitio. Paſſive eſt ipſa formalis unio, ſeu vinculum, aut nexus, quo formaliter humanitas dicitur unita Verbo. De Unione hoc ſecundo modo agemus in præſenti, & de ea quæremus: An ſit modus realiter diſtinctus ab humanitate, & Verbo.

II. Dico. Unio hypoſtatica, qua humanitas formaliter unitur Verbo, non eſt modus aliquis abſolutus, realiter diſtinctus ab humanitate, & Verbo; ſed eſt Verbum, & humanitas non ſeorſim, ſed ſimul ſumpta. Ita ex Sancto Thom. *in* 3. *diſt.* 2. *quæſt.* 2. *art.* 2. *qu.* 1. cujus hæc ſunt verba: *In unione humanæ naturæ ad divinam nihil poteſt cadere medium formaliter unionem cauſans, cui per prius humana natura conjungatur, quam divinæ perſonæ. Sicut enim inter materiam, & formam nihil cadit medium in eſſe, quod per prius ſit in materia, quam forma ſubſtantialis; alias eſſe accidentale eſſet prius ſubſtantiale, quod eſt impoſſibile: ita etiam inter naturam, & ſuppoſitum non poteſt aliquid dicto modo medium cadere, cum utraque conjunctio ſit ad eſſe ſubſtantiale: ſed ſicut adventum formæ in materiam præcedunt, ordine fiendi, diſponentia formaliter, & materialiter, quibus materia redditur idonea ad ſuſceptionem formæ: ita & in humana natura inveniuntur quædam ſuperaddita, quibus redditur decens, ut aſſumatur a divina perſona, ut ſcientia, & virtutes, & hujuſmodi: unde iſta poſſunt dici quodammodo medium congruentiæ.* Ita S. Thomas. Ne autem quis exiſtimet, ſcientiam, & virtutes præceſſiſſe tamquam cauſantes unionem, addit ibi: ſcientiam, & virtutem non cadere tamquam medium unionem, vel unibilitatem formaliter cauſans, ſed ſicut medium congruitatis, decuit enim, ea naturæ aſſumptæ non deeſſe. Unde ſcientia, & virtutes potius ſunt concomitantes, vel conſequentes unionem, non vero ſunt ipſa formalis unio.

III. Probo autem ſic. Nexus ille medius non requiritur neque ex parte Verbi, neque ex parte humanitatis. Non ex parte Verbi: quia cum hoc ſit infinitæ virtutis in terminando, per ſeipſum poteſt actu terminare humanitatem. Non ex parte humanitatis: quia hæc ratione potentiæ obedientialis capax eſt terminari a Verbo, ſi Verbum velit ei ſuum eſſe communicare. Addo: quod ille modus, qui excogitatur medius inter humanitatem, & Verbum, eſſet aliquid creatum, & ordine interius ad Verbum; ergo non eſſet magis capax proportionandi humanitatem cum Verbo, quam ſit humanitas ſine illo.

IV. Neque nos terret, quod S. Thom. 3. *p. qu.* 2. *art.* 7. dicat, unionem, de qua loquimur, eſſe relationem quamdam, *Quæ conſideratur inter divinam naturam, & humanam, ſecundum quod conveniunt in una perſona Filii Dei.* —— Nam S. Thomas non intendit, quod iſta relatio ſit ipſa formalis unio conjungens Verbum cum humanitate; ſed quid conſecutum ex hoc, quod divina natura, & humana conveniunt in una perſona Filii Dei: quæ *Relatio realiter quidem eſt in creatura, per cujus mutationem talis relatio innaſcitur; non autem eſt realiter in Deo, ſecundum rationem tantum; quia non innaſcitur ſecundum mutationem Dei. Sic ergo dicendum eſt, quod hæc unio, de qua loquimur, non eſt in Deo realiter, ſed ſecundum rationem tantum: in humana autem natura, quæ creatura quædam eſt, realiter eſt.* Si ergo hæc relatio ex mutatione humanæ naturæ *innaſcitur*; jam ſupponit, eam per unionem formalem ad Verbum mutatam: & proinde unionem ſupponit. Hoc apertius demonſtrat idem S. Thom. in 3. *diſt.* 2. *quæſt.* 2. *art.* 2. *quæſtiunc.* 3. his verbis: *Inter humanam naturam, & divinam neceſſe eſt cadere unionem mediam, non ſicut cauſam; ſed ſicut effectum conjunctionem naturarum conſequentem. Eſt enim natura relationis, ut in aliis rerum generibus cauſam habeat ... quia in ad aliquid non eſt motus, ut probatur in* 5. *Phyſ. Et tamen ex hoc quod motus terminatur ad aliquod ens, de neceſſitate conſequitur relatio aliqua: ſicut ex hoc, quod motus alterationis terminatur ad albedinem, conſequitur relatio ſimilitudinis ad omnia alba: ſimiliter etiam ex hoc, quod motus generationis terminatur ad formam, conſequitur hæc relatio, ſecundum quam materia ſub forma eſſe dicitur: ita ex hoc, quod motus aſſumptionis humanæ naturæ terminatur ad perſonam, conſequitur hæc relatio, quæ dicitur unio. Unde unio eſt medium non ſicut aſſumptionem cauſans, ſed ſicut eam conſequens: ſicut autem dictum eſt ſupra, quod aqua eſt medium in tactu ex hoc, quod tangentia humectata ſunt.*

V. Sed dices primo. Major eſt unio in perſona, quam unio animæ beatæ ad Deum per fruitionem: ſed anima non poteſt uniri Deo per fruitionem, niſi per aliquod medium, nempe, gratiam; ergo &c.

Confirmatur. In illud, quod naturæ vires excedit, natura non poteſt pervenire, niſi aliquo medio proportionetur: ſed aſſumi in unitatem divinæ perſonæ, eſt maxime excedens facultatem naturæ creatæ; ergo &c.

VI. Reſpondeo cum S. Thom. in 3. *diſt.* 2. *art.* 2. *quæſt.* 1. *ad* 2. diſparitatem eſſe: *Quod fruitio operationem quamdam dicit: unde per fruitionem anima unitur Deo, ſicut operans operationis objecto. Hoc autem ad rationem perfectæ operationis pertinet, ut a potentia mediante habitu eliciatur .... Unio autem in perſona eſt ad unum eſſe perſonale: habitus autem non poteſt eſſe principium perſonæ ſubſiſtentis, ſed eſt ad eſſe conſequens.*

Nec refert, quod humanitas per ſui unionem cum Verbo mutetur —— Hæc enim mutatio non fit per aliquod medium adveniens humanitati, diſtinctum ab ipſa, & a Verbo; ſed fit immediate per ipſum Verbum: quod, dum illi communicatur, eamque trahit ad ſuum eſſe perſonale, eam immutat.

VII. Ad Confirm. reſpondeo cum eodem S. Doctore loco citato, ad 3. *Quod quamvis aſſumi in unitatem divinæ perſonæ ſit ſupra facultatem humanæ naturæ; non tamen exigitur aliquid formaliter humanam naturam elevans ad talem aſſumptionem. Tum quia: quocumque addito, talis natura a perſona divina in infinitum diſtaret. Tum quia: cum aſſumi, per ſe naturæ conveniat, omnia autem accidentia præter rationem naturæ ſunt: ideo non poterit humana natura ſecundum id, quod aſſumptibilis eſt, elevari per aliquod accidens, additum ad hoc, ut aſſumptibilior fiat: ſed ad hoc, quod aſſumatur, exigitur benignitas divina, humanam naturam ad tantam dignitatem gratis elevans.* Quare naturam humanam eſſe unitam Verbo, non dicit neque humanitatem ſolam, neque Verbum ſolum, neque aliquid ſuperadditum; ſed dicit humanitatem, & Verbum invicem ſeipſis immediate conjuncta: illa, ut accipiens, iſtud, ut ſeipſum communicans.

§. II.

An unitio idem ſit, ac Aſſumptio, ſeu Incarnatio?

VIII. REſpondeo cum S. Thom. 3. part. quæſt. 2. art. 8. in corp. & ad 2. *Quod uniens, & aſſumens non ſunt omnino idem. Nam omnis perſona aſſumens, eſt uniens, non autem e converſo. Nam perſona Patris univit naturam humanam Filio, non autem ſibi: & ideo dicitur uniens, non aſſumens, quaſi ad ſe ſumens. Perſona autem Filii, quæ ſibi humanam naturam univit, eſt uniens, & aſſumens. Et ſimiliter non eſt idem unitum, & aſſumptum: nam divina natura dicitur unita, & non aſſumpta.* —— Similiter aſſumptio non eſt omnino idem, ac Incarnatio. Nam, ut docet S. Thom. ibi ad 3. *Aſſumptio determinat cui facta eſt copulatio, ex parte aſſumentis; in quantum aſſumptio dicitur quaſi ad ſe ſumptio: ſed Incarnatio, & humanatio ex parte aſſumpti, quod eſt caro, vel natura humana. Et ideo aſſumptio differt ratione, & ab unione, & ab Incarnatione, ſeu humanatione.*

IX. Porro: cum natura actionis non melius explicari poſſit, quam per ordinem ad ſuum terminum: ideo in præſens quæremus, quinam ſit terminus unitionis hypoſtaticæ, ſeu Incarnationis. At quia Incarnatio tribus præcipue modis conſiderari poteſt. Primo: quatenus eſt aſſumptio. Secundo: quatenus eſt communicatio. Tertio: quatenus eſt productio, &